

Εθνική Στρατηγική Διά Βίου Μάθησης

2021-2027

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Περιεχόμενα

Συνοπτική Παρουσίαση	04
Επισκόπηση.....	05
Όραμα και Στρατηγικοί Οριζόντιοι Πυλώνες.....	06
Στρατηγικές Προτεραιότητες και Στόχοι	07
Εισαγωγή	08
Επισκόπηση.....	09
Ενδιαφερόμενα Μέρη.....	12
Μέθοδος.....	13
1. Πλαίσιο Πολιτικής	15
Ευθυγράμμιση με τις Ευρωπαϊκές Πολιτικές	16
Ευρωπαϊκοί Στόχοι και Ορόσημα.....	19
Εθνικό Πλαίσιο και Πολιτικές.....	20
2. Δυνατότητες και Προκλήσεις	25
3. Όραμα και Στρατηγικοί Οριζόντιοι Πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής	30
Όραμα.....	31
Στρατηγικοί Οριζόντιοι Πυλώνες.....	31
4. Στρατηγικές Προτεραιότητες και Στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για τη Διά Βίου Μάθηση	34
5. Βασικοί Δείκτες Απόδοσης	39
6. Σχέδιο Δράσης	44
Παραρτήματα	46
Παράρτημα 1: Ακρωνύμια και Συντομογραφίες.....	47
Παράρτημα 2: Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Πολιτικές και Πρωτοβουλίες.....	48
Παράρτημα 3: Οργανώσεις που Συμμετείχαν στις Διαβουλεύσεις.....	52
Παράρτημα 4: Βασικοί Δείκτες και Στόχοι της ΕΕ.....	54

Συνοπτική Παρουσίαση

Επισκόπηση

Η Εθνική Στρατηγική Διά Βίου Μάθησης (ΕΣΔΒΜ) 2021-2027 για την Κύπρο ανταποκρίνεται στην εθνική πολιτική προτεραιότητα για την ανάπτυξη ενός πλαισίου για τη διά βίου μάθηση θέτοντας τους στρατηγικούς στόχους και τις επιδιώξεις για την εν λόγω περίοδο αναφοράς. Το έργο για την εκπόνηση της στρατηγικής υλοποιήθηκε με την οικονομική υποστήριξη της Γενικής Διεύθυνσης Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ REFORM)*. Την ΕΣΔΒΜ 2021-2027 συντονίζει το Γραφείο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Διά Βίου Μάθησης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΕΔΥ/ΔΒΜΕΕ) του ΥΠΑΝ. Η Εθνική και η Τεχνική Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης είναι υπεύθυνες για την ανάπτυξη, την εποπτεία, την παρακολούθηση και την επικαιροποίηση της στρατηγικής.

Πριν από την ανάπτυξη της στρατηγικής προηγήθηκε εκτεταμένη έρευνα. Η δευτερογενής έρευνα περιελάμβανε τη μελέτη πολυάριθμων εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών που σχετίζονται με τη διά βίου μάθηση για την ανάπτυξη γνωστικού υποβάθρου επί του θέματος. Η κριτική ανάλυση της βιβλιογραφίας, η έρευνα και οι διαδικτυακές επισκέψεις μελέτης σε χώρες όπως η Εσθονία, η Αυστρία και η Σλοβενία, κατά τις οποίες εξετάστηκαν καλές πρακτικές και παραδείγματα, παρείχαν μια καλή επισκόπηση των παραγόντων και των δράσεων που καθιστούν τα συστήματα διά βίου μάθησης αποτελεσματικά. Στο πλαίσιο της έρευνας πεδίου, πραγματοποιήθηκαν συνεχείς διαβουλεύσεις, συνεντεύξεις και συζητήσεις με φορείς χάραξης πολιτικής, βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, κοινωνικούς εταίρους και εμπειρογνώμονες για τον εντοπισμό αναγκών και κενών, καθώς και για την προσέλκυση ενδιαφέροντος και την ανάπτυξη μελλοντικών συνεργειών μεταξύ τους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση είναι απαραίτητες για την οικοδόμηση της οικονομίας γνώσης και την προώθηση της ατομικής και κοινωνικής προόδου, της οικονομικής και βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και της κοινωνικής συνοχής και συμπερίληψης. Σε εθνικό επίπεδο, το ΥΠΑΝ αναγνωρίζει ότι η κουλτούρα της διά βίου μάθησης πρέπει να καλλιεργείται από τα πρώτα στάδια της εκπαίδευσης. Εκτιμάται, επίσης, το γεγονός ότι οι δραστηριότητες που σχετίζονται με το σύστημα διά βίου μάθησης εμπίπτουν στην αρμοδιότητα πολλών δημόσιων αρχών και φορέων. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 στοχεύει στην ευθυγράμμιση του οράματός της με τα στρατηγικά μέτρα και τις δράσεις άλλων εθνικών αρχών, όπως αυτά κοινοποιούνται μέσα από τους στόχους και τα πλαίσια λειτουργίας τους.

Η έλλειψη θεσμικού πλαισίου για τη διά βίου μάθηση στην Κύπρο και η απουσία ειδικής αρχής για την εποπτεία των σχετικών δραστηριοτήτων περιόριζαν τις ευκαιρίες για πρόοδο στο παρελθόν. Επιπλέον, δεν υπάρχει μηχανισμός παρακολούθησης, ευθυγράμμισης και αξιολόγησης του αντικτύπου των διαφόρων εθνικών δράσεων στον τομέα της διά βίου μάθησης, ο οποίος θα μπορούσε να διασφαλίσει την ποιότητα και να αξιολογήσει τις επιδόσεις του συστήματος. Επίσης, ο τομέας της εκπαίδευσης ενηλίκων φαίνεται να είναι κατακερματισμένος με ελάχιστους μηχανισμούς εποπτείας, λόγω έλλειψης νομοθετικού και πολιτικού πλαισίου καθώς και μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας που να αποσαφηνίζουν τις λειτουργίες και τα πρότυπά του. Τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιτυγχάνονται στη μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση δεν μπορούν να επικυρωθούν ή να αναγνωριστούν, καθώς δεν έχει ακόμη θεσμοθετηθεί κάποια επίσημη διαδικασία.

Η κουλτούρα της διά βίου μάθησης είναι απαραίτητο να καλλιεργείται από τα πρώτα χρόνια της σχολικής εκπαίδευσης. Επομένως, οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων καλούνται να εμψυχήσουν το πνεύμα του «Γηράσκω αεί διδασκόμενος» μέσα από την πρακτική τους. Ο προσδιορισμός αυτών των αναγκών και των κενών, καθώς και των επιθυμητών μελλοντικών αποτελεσμάτων, όπως έχουν περιγραφεί από τα ενδιαφερόμενα μέρη, οδήγησαν στην ανάπτυξη του οράματος και των στρατηγικών προτεραιοτήτων που τίθενται στο πλαίσιο της παρούσας στρατηγικής. Εκτός από τις παραπάνω πληροφορίες και τα δεδομένα που προέκυψαν από την εμπειριστατωμένη ανάλυση, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πανδημία του κορωνοϊού αναπόφευκτα επηρέασε την αγορά εργασίας, ως αποτέλεσμα της μειωμένης οικονομικής δραστηριότητας τα τελευταία χρόνια, με αρνητικές συνέπειες στην απασχολησιμότητα των νέων.

*Το έργο υλοποιήθηκε με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όραμα και Στρατηγικοί Οριζόντιοι Πυλώνες

Η Εθνική Στρατηγική Διά Βίου Μάθησης (ΕΣΔΒΜ) 2021-2027 φιλοδοξεί να παράσχει ένα μακροπρόθεσμο στρατηγικό πλαίσιο για την ανάπτυξη μιας κοινωνίας της γνώσης, στην οποία όλοι οι πολίτες θα έχουν ευκαιρίες μάθησης με στόχο την ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεών τους, που θα διευκολύνει την προσωπική και κοινωνική τους πρόοδο, την επαγγελματική τους ανέλιξη, την κοινωνική ενσωμάτωση, την ανθεκτικότητα και την ευημερία τους.

Η διά βίου μάθηση είναι ένα πολύπλευρο σύστημα του οποίου οι δράσεις εμπίπτουν στην αρμοδιότητα διαφόρων αρχών. Ωστόσο, είναι σημαντικό να εξεταστεί αθροιστικά ο αντίκτυπος και η συμβολή τους στο σύστημα της διά βίου μάθησης. Από την άποψη αυτή, οι ακόλουθες έννοιες θεωρούνται ως **στρατηγικοί οριζόντιοι πυλώνες**, λόγω της ουσιώδους επιρροής τους σε οριζόντιο επίπεδο στα στρατηγικά μέτρα της ΕΣΔΒΜ 2021-2027:

- **Ψηφιακός μετασχηματισμός:** Η ψηφιακή μετάβαση είναι επιβεβλημένη σε όλα τα επίπεδα για τις ανεπτυγμένες χώρες, προκειμένου να ενισχύσουν τις οικονομίες τους, να αντιμετωπίσουν τις παγκόσμιες προκλήσεις, να μεγιστοποιήσουν τη δυναμική τους και να επιτύχουν τους στόχους τους. Οι ψηφιακές δεξιότητες θεωρούνται απαραίτητες για τα άτομα, ώστε να αξιοποιούν τις ευκαιρίες μάθησης, να ανταγωνίζονται στην αγορά εργασίας και να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή.
- **Πράσινη μετάβαση και βιωσιμότητα:** Η πράσινη μετάβαση συνεπάγεται θεμελιώδεις προσαρμογές σε όλους τους τομείς, με στόχο ένα βιώσιμο μέλλον και την επίτευξη θετικού αντικτύπου στην ποιότητα ζωής. Αυτή η νέα προσέγγιση απαιτεί ειδικές γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές, ούτως ώστε τα άτομα να είναι σε θέση να υποστηρίξουν ενεργά την κοινότητά τους για την επιτυχή μετάβαση προς μια οικολογικά βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη.
- **Συμπερίληψη και ισότητα:** Οι ευκαιρίες διά βίου μάθησης πρέπει να είναι προσβάσιμες και διαθέσιμες σε όλους τους πολίτες για να έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, να συμμετέχουν στην κοινωνία και να επιτυγχάνουν στη ζωή. Η ισότιμη μεταχείριση και οι ευκαιρίες για διά βίου μάθηση πρέπει να παρέχονται ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη, το φύλο, την εθνότητα, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό.
- **Επικύρωση μη τυπικής και άτυπης μάθησης:** Η αναγνώριση, επικύρωση και πιστοποίηση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό μιας επιτυχημένης και αποτελεσματικής πολιτικής διά βίου μάθησης, καθώς ενισχύεται με τον τρόπο αυτό η προβολή και η δυνατότητα μεταφοράς των δεξιοτήτων που αποκτώνται στο πλαίσιο προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης ή εργασιακής πείρας.
- **Υγεία και ευημερία:** Η συνεχής προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να είναι ευέλικτοι και προσαρμόσιμοι στο ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον τους, ενισχύοντας την ανθεκτικότητα στις προκλήσεις και τις κρίσεις. Το πιο σημαντικό είναι ότι η διά βίου μάθηση διανοίγει επίσης προοπτικές κοινωνικοποίησης και κοινωνικής συμμετοχής. Τα κοινωνικο-συναισθηματικά αποτελέσματα της μάθησης αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την ενίσχυση της αίσθησης της υγείας και της ευημερίας των ατόμων.
- **Κουλτούρα διά βίου μάθησης:** Η συμμετοχή σε προγράμματα διά βίου μάθησης προϋποθέτει θετική

διάθεση απέναντι στη μάθηση. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς έχουν βασικό ρόλο στην προώθηση των αξιών της διά βίου μάθησης στα παιδιά. Επίσης, οι δημόσιες προσπάθειες μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση κουλτούρας διά βίου μάθησης με την άμβλυνση των πιθανών εμποδίων για τους εκπαιδευόμενους και την παροχή ουσιαστικών κινήτρων για συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Στρατηγικές Προτεραιότητες και Στόχοι

Για την επίτευξη του οράματος της ΕΣΔΒΜ 2021-2027, τίθενται τέσσερις στρατηγικές προτεραιότητες ως βασικοί στόχοι για επίτευξη μέχρι το 2027. Οι στόχοι αυτοί είναι απαραίτητοι για την παροχή του μακροπρόθεσμου στρατηγικού πλαισίου της διά βίου μάθησης προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης μιας κοινωνίας βασισμένης στη γνώση και χωρίς αποκλεισμούς και την καθοδήγηση των μελλοντικών δράσεων:

- 1. Θέσπιση του πλαισίου διακυβέρνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης** που περιλαμβάνει ρυθμίσεις πολιτικής και σχέδια δράσης με σαφείς ρόλους των ενδιαφερόμενων μερών και χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Επιπλέον, απαιτείται ο προσδιορισμός βασικών δεικτών απόδοσης και κριτηρίων για τη διασφάλιση ποιότητας και τη διενέργεια συνεχών βελτιώσεων.
- 2. Μείωση της ανεργίας των νέων και αναβάθμιση των δεξιοτήτων/επανεidίκευση των νέων και του εργατικού δυναμικού** μέσα από την παροχή ευκαιριών μάθησης που αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και λαμβάνουν υπόψη την ψηφιακή και πράσινη μετάβαση. Έμφαση δίνεται στα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο ανεργίας και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων/επανεidίκευση του εργατικού δυναμικού σε εθνικό επίπεδο.
- 3. Αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση** με τη βελτίωση της ποιότητας του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, την παροχή κινήτρων σε άτομα και επιχειρήσεις, την εξάλειψη των εμποδίων, καθώς και τη μεγαλύτερη προβολή και ενίσχυση της ενημέρωσης και επικοινωνίας.
- 4. Βελτίωση της επαγγελματικής πρακτικής των εκπαιδευτών ενηλίκων** και υποστήριξη των εκπαιδευτών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων διά βίου μάθησης.

Για την υποστήριξη και την παρακολούθηση της επίτευξης των στρατηγικών προτεραιοτήτων και στόχων, ορίστηκαν συγκεκριμένοι Βασικοί Δείκτες Απόδοσης (ΒΔΑ). Οι δείκτες αυτοί παρέχουν το απαιτούμενο σημείο αναφοράς για τη μέτρηση της επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί, συμπεριλαμβανομένου του χρονοδιαγράμματος επίτευξης και του ζητούμενου στόχου για το 2027. Τέλος, την παρούσα στρατηγική θα συνοδεύει ένα σχέδιο δράσης, που θα υποστηρίξει την Εθνική και την Τεχνική Επιτροπή στην εκπλήρωση της αποστολής τους. Προσχέδιο του σχεδίου δράσης, το οποίο θα παρουσιαστεί ως ξεχωριστό έγγραφο, θα εκπονηθεί σε διαβούλευση με όλα τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη και τους κοινωνικούς εταίρους. Το σχέδιο δράσης θα περιλαμβάνει ενδεικτικές δράσεις ευθυγραμμισμένες με τα παραπάνω στρατηγικά μέτρα και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο χαρτογράφησης για τον καθορισμό του χρονοδιαγράμματος των δραστηριοτήτων και τη συγκέντρωση των εγχειρημάτων άλλων αρχών προς μια κοινή γραμμή εργασίας στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος διά βίου μάθησης. Η Εθνική και η Τεχνική Επιτροπή, υπεύθυνες για την εφαρμογή και την παρακολούθηση της στρατηγικής, μπορούν να αναθεωρούν και να αναπροσαρμόζουν το σχέδιο δράσης και τους ΒΔΑ, ανάλογα με τις ανάγκες, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της παρούσας στρατηγικής. Η στρατηγική αυτή, συμπεριλαμβανομένων των προτεραιοτήτων και του προκαταρκτικού σχεδίου δράσης της, θα πρέπει να θεωρείται ως ένα εξελισσόμενο έγγραφο, λαμβάνοντας υπόψη τον δυναμικό χαρακτήρα του εξωτερικού περιβάλλοντος το οποίο ενδέχεται να διαφοροποιηθεί μέχρι την ολοκλήρωση της στρατηγικής. Κατά τη διαδικασία αυτή, οι ετήσιοι μηχανισμοί παρακολούθησης και αξιολόγησης θα παρέχουν πληροφορίες και συστάσεις για τροποποιήσεις, πάντα σε διαβούλευση με τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη.

Εισαγωγή

Επισκόπηση

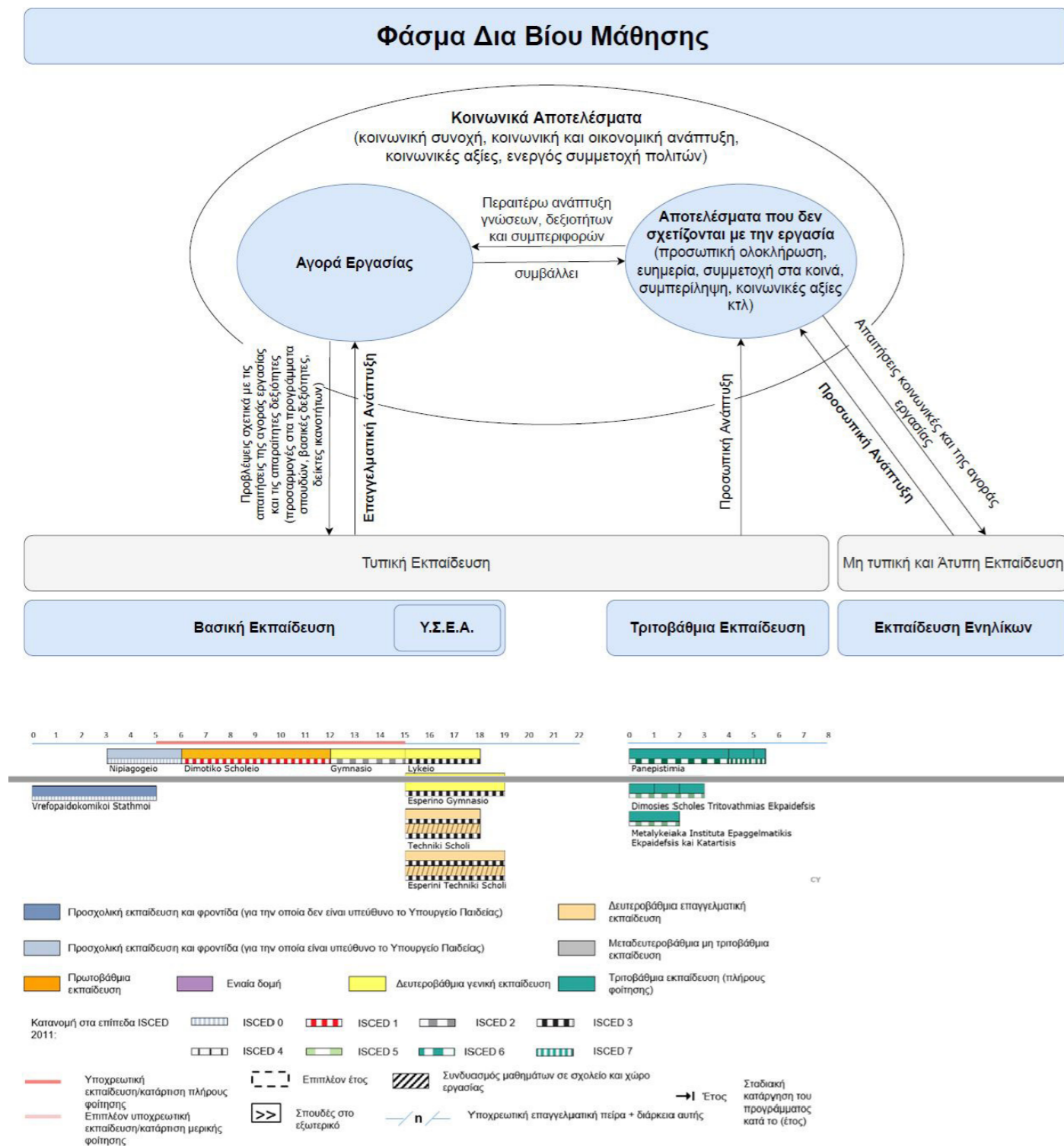
Οι νέες συνθήκες εργασίας και τρόπου ζωής, οι τεχνολογικές εξελίξεις, η ψηφιακή και πράσινη μετάβαση σε περιβαλλοντικά βιώσιμες οικονομίες προϋποθέτουν αλλαγές στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Για τα άτομα, τις κοινότητες και τις κοινωνίες, η διά βίου μάθηση είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Εκτός από την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την απόκτηση προσόντων για προσωπικούς και επαγγελματικούς λόγους, η διά βίου μάθηση περιλαμβάνει την καλλιέργεια κοινωνικών στάσεων και αξιών. Για τη συλλογική και πολυεπίπεδη βελτίωση της κοινωνίας, χρειάζονται άτομα που ενστερνίζονται δημοκρατικές αξίες, σέβονται την ποικιλομορφία και συμμετέχουν ενεργά στα κοινά. Η ΕΣΔΒΜ παρέχει το πλαίσιο για ένα υποστηρικτικό και χωρίς αποκλεισμούς σύστημα διά βίου μάθησης, μέσα από το οποίο παρέχονται σε όλα τα άτομα, κίνητρα για να συμμετέχουν στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Η διά βίου μάθηση είναι μια διαδικασία που ξεκινά από τη γέννηση και συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου. Καλύπτει όλο το φάσμα του συστήματος τυπικής εκπαίδευσης, τη μάθηση που πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια της ενδούπηρεσιακής εκπαίδευσης και κατάρτισης, της επανειδίκευσης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, καθώς και της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, διά ζώσης ή εξ αποστάσεως. Περιλαμβάνει, επίσης, ευκαιρίες για την απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων στον χώρο εργασίας ή στο πλαίσιο δραστηριοτήτων για προσωπική ανάπτυξη και αυτοβελτίωση.

Το σύστημα τυπικής εκπαίδευσης, από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των εκπαιδευομένων για διά βίου μάθηση. Οι δεξιότητες ζωής αποκτούν τεράστια σημασία για την προετοιμασία των εκπαιδευομένων, ώστε να προσαρμόζονται, να ζουν και να εργάζονται σε έναν ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο. Οι άνθρωποι πρέπει να είναι προετοιμασμένοι για ένα άγνωστο μέλλον, για θέσεις εργασίας που δεν έχουν ακόμη δημιουργηθεί, για τεχνολογίες που δεν έχουν ακόμη εφευρεθεί και κοινωνικά προβλήματα ή πανδημίες που δεν έχουν ακόμη εμφανιστεί, ούτως ώστε να είναι πιο ανθεκτικοί και ευέλικτοι μπροστά στην αβεβαιότητα. Η διά βίου μάθηση μπορεί να εφοδιάσει τα άτομα με εκείνες τις δεξιότητες, στάσεις, ικανότητες και αξίες που είναι απαραίτητες για να μπορούν να προσαρμόζονται στις επερχόμενες αλλαγές και να διαμορφώνουν το μέλλον τους.

Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντικές εξελίξεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Η επιτυχής εφαρμογή της θα βοηθήσει τα άτομα να επιτυγχάνουν τους εκπαιδευτικούς, επαγγελματικούς και προσωπικούς τους στόχους σε όλα τα στάδια της ζωής τους. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 είναι ευθυγραμμισμένη με τις σύγχρονες εξελίξεις, όπως αυτές περιγράφονται στο Στρατηγικό Σχέδιο 2021-2023 του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ), καθώς και με τα στρατηγικά σχέδια και τις προτεραιότητες άλλων υπουργείων και οργανισμών σε εθνικό επίπεδο. Η στρατηγική λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες όλων των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο, όπως άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία και μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επιπλέον, η στρατηγική λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα διεθνών ερευνών επίδοσης, τα ποσοστά συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, το επίπεδο των ψηφιακών δεξιοτήτων και τις ανάγκες των ενηλίκων με χαμηλή εξειδίκευση. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 δεν υποκαθιστά το στρατηγικό σχέδιο του ΥΠΑΝ ή άλλων υπουργείων και οργανισμών σε εθνικό επίπεδο. Αντιθέτως, δημιουργεί τις απαραίτητες συνέργειες που θα βοηθήσουν στην υλοποίησή της. Ως εκ τούτου, μέσα από το σχέδιο δράσης της ΕΣΔΒΜ 2021-2027 που θα διαμορφωθεί από την Τεχνική Επιτροπή και θα επικυρωθεί από την Εθνική Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης, οι στρατηγικοί στόχοι της ΕΣΔΒΜ 2021-2027 θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις στρατηγικές των άλλων υπουργείων και οργανισμών σε εθνικό επίπεδο.

Οι υφιστάμενες πολιτικές, δράσεις και προγράμματα των εθνικών φορέων, που εμπίπτουν στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, δημιουργούν αναπόφευκτα συνέργειες μέσα από συμφωνίες και συνεργασίες ευθυγραμμισμένες με τις στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΣΔΒΜ 2021-2027. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν το έργο «Ανάπτυξη Εθνικού Μηχανισμού Παρακολούθησης Αποφοίτων

Σχήμα 1. Το φάσμα της διά βίου μάθησης στην Κύπρο¹

Ανώτερης Εκπαίδευσης και Σχεδιασμός και Εφαρμογή Έρευνας Δεξιοτήτων των Εργοδοτών», που υλοποιείται από τη Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης (ΔΑΕ) του ΥΠΑΝ, οι πρόσφατες πρωτοβουλίες από τη Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και η εστίαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων του 21ου αιώνα. Οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να συμβάλουν στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων της ΕΣΔΒΜ 2021-2027, όπως στη μείωση της ανεργίας, ιδίως ανάμεσα στους νέους, ή την παροχή πληροφόρησης για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, τις προοπτικές σταδιοδρομίας των αποφοίτων και την αναντιστοιχία δεξιοτήτων. Η συνεχής και συστηματική πρόβλεψη των τάσεων της αγοράς εργασίας και η πρόβλεψη του μελλοντικού περιβάλλοντος μπορούν, επίσης, να συμβάλουν στην προσαρμοστικότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου και στην ευελιξία της αγοράς εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑναΔ) παρακολουθεί συστηματικά τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας, παρέχοντας προβλέψεις και εκτιμήσεις για τις ανάγκες απασχόλησης και κατάρτισης. Δεδομένης της τεχνολογικής προόδου και της αύξησης των ψηφιακών θέσεων εργασίας, η διά βίου μάθηση θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες, ούτως ώστε τα άτομα να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και ικανότητες, για να ενταχθούν ή να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας. Από αυτή την άποψη, η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 θα ενισχύσει βασικούς στόχους της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως ο ψηφιακός μετασχηματισμός, μέσα από την καλλιέργεια των ψηφιακών δεξιοτήτων των ατόμων, ιδίως εκείνων με χαμηλές δεξιότητες και προσόντα. Επιπλέον, έχοντας ως βασική προτεραιότητα την αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση, θα συμβάλει στην προώθηση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά, της κοινωνικής συνοχής, της συμπεριληψης και της ενδυνάμωσης.

Ως εκ τούτου, νοούμενου ότι η διά βίου μάθηση επεκτείνεται μέσα από πολυάριθμες συστημικές διασυνδέσεις μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στο εκπαιδευτικό σύστημα φορέων, η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 θα αναπτύξει συνέργειες και συμφωνίες μεταξύ των ενδιαφερόμενων αυτών μερών, με στόχο την ενεργοποίηση των παραγόντων εκείνων που θα οδηγήσουν στην επίτευξη των προτεραιοτήτων που τέθηκαν.

Αναγνωρίζοντας τη συστημική φύση της εκπαίδευσης, προηγήθηκε μια ολοκληρωμένη ανάλυση αναγκών όλων των βασικών ενδιαφερόμενων μερών της ΕΣΔΒΜ 2021-2027. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν τη σημασία των επιλεγμένων στρατηγικών πυλώνων και προτεραιοτήτων για τα επόμενα πέντε χρόνια. Οι εν λόγω προτεραιότητες εστιάζουν σε συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες και θέματα στα οποία εντοπίστηκαν ελλείψεις. Για παράδειγμα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στους ενήλικες με χαμηλή εξειδίκευση, στους νέους και στα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο ανεργίας. Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται και ενισχύεται περαιτέρω ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των φορέων που παρέχουν τυπική και μη τυπική εκπαίδευση (π.χ. εσπερίνα σχολεία, Δημόσια Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, προγράμματα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) και της ΑναΔ και προγράμματα του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου (ΟΝΕΚ)). Παρόμοια παραδείγματα αποτελούν η ανάπτυξη συνεργειών που προκύπτουν από την Εθνική Στρατηγική για τη Νεολαία 2017-2022 και την Εθνική Βιομηχανική Πολιτική 2019-2030 προς την επίτευξη κοινών στόχων.

Μέσα από τις δράσεις αυτές, αναμένεται να αμβλυνθούν σημαντικές προκλήσεις σε εθνικό επίπεδο, όπως η ανεργία των νέων, η ανεργία των νέων πτυχιούχων ή η χαμηλή συμμετοχή στη διά βίου μάθηση. Η παρακολούθηση για την επίτευξη αυτών των στόχων θα υλοποιηθεί μέσα από συγκεκριμένες δράσεις και τους Βασικούς Δείκτες Απόδοσης (ΒΔΑ), όπως συμφωνήθηκαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 περιλαμβάνει προτεινόμενες δράσεις που πρέπει να αναλάβουν τα ενδιαφερόμενα μέρη για την υλοποίηση της στρατηγικής. Οι Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΑΝ και οι Υπηρεσίες/Τμήματα άλλων Υπουργείων, καθώς και άλλες αρχές, θα κληθούν να συμβάλουν με συγκεκριμένες δράσεις και συστάσεις στο σχέδιο δράσης της ΕΣΔΒΜ 2021-2027. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 έχει δυναμικό χαρακτήρα αναγνωρίζοντας τους συγκυριακούς παράγοντες από το ευρωπαϊκό και το εθνικό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον που την επηρεάζουν. Ως εκ τούτου, οι προτεραιότητες, οι στόχοι και οι δείκτες θα παρακολουθούνται συνεχώς και θα τροποποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες.

¹ Το σχηματικό διάγραμμα της δομής του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος προέρχεται από την έκθεση του Δικτύου «Ευρυδίκη» με τίτλο "The Structure of the European Education Systems 2021/22", η οποία δεν καλύπτει τη Διεθνή Ταξινόμηση Προτύπων στην Εκπαίδευση και ορισμένες πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα.

Ενδιαφερόμενα Μέρη

Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 ανταποκρίνεται στην εθνική πολιτική προτεραιότητα για την ανάπτυξη ενός πλαισίου διά βίου μάθησης, θέτοντας τους στρατηγικούς στόχους και τις επιδιώξεις για τα επόμενα πέντε χρόνια. Τον συνολικό σχεδιασμό της στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας και της ανάλυσης που προηγήθηκαν, υποστήριξε η Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ REFORM), ως το αίτημα του ΥΠΑΝ. Η στρατηγική αναπτύχθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (ΕΑΕΑ) με την υποστήριξη του Διεθνούς Κέντρου Έρευνας και Εκπαίδευσης CARDET. Την ΕΣΔΒΜ 2021-2027 συντονίζει το Γραφείο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Διά Βίου Μάθησης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων του ΥΠΑΝ (ΓΕΔΥ/ΔΒΜΕΕ). Η Εθνική και η Τεχνική Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης είναι υπεύθυνες για την ανάπτυξη, την εποπτεία και την παρακολούθηση της στρατηγικής.

Η διακυβέρνηση της ΕΣΔΒΜ 2021-2027 υπάγεται στην Εθνική και την Τεχνική Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης. Ειδικότερα, η Εθνική Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της εφαρμογής της ΕΣΔΒΜ 2021-2027 και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των στρατηγικών της μέτρων. Επίσης, είναι υπεύθυνη για την υποβολή εισηγήσεων προς υπουργεία, φορείς και οργανισμούς για την ανάπτυξη νέων ή την αναθεώρηση και βελτίωση υφιστάμενων προγραμμάτων και μέτρων σχετικών με τη διά βίου μάθηση. Τέλος, έχει τον τελικό λόγο για την έγκριση της ΕΣΔΒΜ 2021-2027 και ενημερώνει το Υπουργικό Συμβούλιο για την πορεία υλοποίησής της.

Η Τεχνική Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης υποστηρίζει την Εθνική Επιτροπή και είναι κυρίως υπεύθυνη για τον καθορισμό του πλαισίου εφαρμογής και παρακολούθησης της ΕΣΔΒΜ 2021-2027, τον προσδιορισμό των ΒΔΑ και την ανάπτυξη σχετικών στρατηγικών μέτρων. Στην Τεχνική Επιτροπή παρέχεται, επίσης, νομιμότητα για να αναφέρει τη συνολική πρόοδο της ΕΣΔΒΜ 2021-2027 και τη σχετική πρόοδο των εμπλεκόμενων υπουργείων, φορέων, οργανισμών, καθώς και να επεξεργάζεται και να υποβάλλει εισηγήσεις προς την Εθνική Επιτροπή. Τέλος, είναι υπεύθυνη και για τη διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων για το κοινό σε σχέση με τα επερχόμενα στρατηγικά μέτρα και προγράμματα σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς. Και στις δύο επιτροπές προεδρεύει ο Γενικός Διευθυντής ΥΠΑΝ, ενώ τα μέλη τους παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα. Το δυναμικό των Επιτροπών συμπληρώνεται με στελέχη από είκοσι δύο (22) Κοινωνικούς Εταίρους, γεγονός που καταδεικνύει ότι το σύστημα της διά βίου μάθησης αποτελεί μια συλλογική προσπάθεια και αφορά πολλά ενδιαφερόμενα μέρη.

Εθνική Επιτροπή

- Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας
- Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης/Υπουργείο Οικονομικών
- Διευθύντρια του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών

Τεχνική Επιτροπή

- Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας
- Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης/Υπουργείο Οικονομικών
- Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Διευθυντής Τμήματος Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Προϊστάμενος της Μονάδας Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Διευθυντής της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
- Διευθύντρια του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου
- Διευθύντρια του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών
- Εκτελεστικός/ή Διευθυντής/ύντρια του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου
- Διευθυντής του Ιδρύματος Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης
- Προϊστάμενος του Γραφείου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Διά Βίου Μάθησης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

Μέθοδος

Η πρώτη φάση της ανάπτυξης της στρατηγικής περιελάμβανε εκτεταμένη έρευνα και πολυάριθμες σε βάθος διαβουλεύσεις. Η δευτερογενής έρευνα περιελάμβανε τη μελέτη μεγάλου αριθμού ευρωπαϊκών πολιτικών και πρωτοβουλιών σχετικών με τη διά βίου μάθηση για την επίτευξη επαρκούς ευθυγράμμισης με το ευρωπαϊκό όραμα και τις κατευθυντήριες γραμμές. Επιπλέον, μελετήθηκαν διάφορα εθνικά στρατηγικά έγγραφα για μια εις βάθος ανάλυση του πλαισίου της χώρας και της μελλοντικής πορείας πλεύσης της, σύμφωνα με το όραμα των κυβερνητικών αρχών. Για τη διαμόρφωση των βασικών συνθηκών κατά τα επόμενα έτη, κυρίως στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας, που αποτελούν τους κύριους τομείς εστίασης της παρούσας στρατηγικής, λήφθηκαν επίσης, υπόψη οι επερχόμενες τάσεις στην εκπαίδευση και οι προβλέψεις που σχετίζονται με την αγορά εργασίας. Επιπλέον, βιβλιογραφική επισκόπηση και διαδικτυακές επισκέψεις μελέτης στην Εσθονία, Αυστρία και Σλοβενία, κατά τις οποίες εξετάστηκαν καλές πρακτικές και παραδείγματα, παρείχαν μια καλή επισκόπηση των παραγόντων και των δράσεων που καθιστούν τα συστήματα διά βίου μάθησης αποτελεσματικά. Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις σημαντικότερες πηγές δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη της στρατηγικής:

Σύνοψη της συλλογής δεδομένων και των διαβουλεύσεων

Αριθμός εγγράφων που εξετάστηκαν	100+ έγγραφα πολιτικής και εκθέσεις 50+ επιστημονικά άρθρα και μελέτες
Αριθμός συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν	35
Αριθμός συνεδριάσεων διαβούλευσης (εσωτερικών και εξωτερικών)	17
Αριθμός επισκέψεων μελέτης	3 (Εσθονία, Αυστρία και Σλοβενία)
Αριθμός ενδιαφερόμενων μερών με τα οποία πραγματοποιήθηκε διαβούλευση	32 (δημόσιες αρχές, ευρωπαϊκές υπηρεσίες, ανεξάρτητα ιδρύματα, πανεπιστήμια, κοινωνικοί εταίροι) ²

Η υλοποίηση δράσεων διά βίου μάθησης στην Κύπρο εμπίπτει στις δραστηριότητες πολλών φορέων από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Οι διαβουλεύσεις και οι συζητήσεις με φορείς χάραξης πολιτικής, βασικά ενδιαφερόμενα μέρη και εμπειρογνώμονες ήταν απαραίτητες και πολύτιμες στο πλαίσιο της έρευνας πεδίου για τον εντοπισμό αναγκών και κενών, καθώς και για την προσέλκυση ενδιαφέροντος και την ανάπτυξη μελλοντικών συνεργειών. Κατά τα αρχικά στάδια της έρευνας, ενδιαφερόμενα μέρη από διάφορες Διευθύνσεις και Τμήματα του ΥΠΑΝ (π.χ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου), το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ), την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑναΔ), το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (ΙΔΕΠ) Διά Βίου Μάθησης, τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου (ΟΝΕΚ), την Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου (ΟΕΒ), το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (ΚΕΠΑ), τη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης (ΓΔ Ανάπτυξης) του Υπουργείου Οικονομικών και το Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠΕΣ) μεταξύ άλλων, προσκλήθηκαν σε ένα εργαστήριο στρατηγικού οράματος για να συζητήσουν τα βασικά θέματα και τις προτεραιότητες της στρατηγικής αυτής. Επιπλέον, διεξήχθησαν σε βάθος συνεντεύξεις με 35 βασικά ενδιαφερόμενα μέρη και κοινωνικούς εταίρους που εκπροσωπούν εργοδότες και εργαζόμενους από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων, πανεπιστήμια, την ομάδα εμπειρογνομώνων της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) της Κύπρου και οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών. Προηγήθηκαν συνεχείς διαβουλεύσεις και αναστοχασμοί για τα διάφορα σχέδια της στρατηγικής, ενώ πραγματοποιήθηκαν πρόσθετες αναθεωρήσεις με τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη μέχρι την κατάρτιση της τελικής έκδοσης. Περισσότερες λεπτομέρειες είναι διαθέσιμες στην ερευνητική έκθεση που προηγήθηκε της ΕΣΔΒΜ 2021-2027.

Οι βασικές προτεραιότητες αυτής της στρατηγικής ανταποκρίνονται στις δύο κύριες προκλήσεις, (ως το αίτημα του ΥΠΑΝ και μέρος της εθνικής πολιτικής ατζέντας), οι οποίες αφορούν στην αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση και στη μείωση της ανεργίας των νέων και οι οποίες αποτελούν επίσης, ζωτικής σημασίας θέματα για το ΥΕΚΑ. Με βάση την έρευνα και την ανάλυση του εθνικού πλαισίου, ορίστηκαν δύο ακόμη προτεραιότητες απαραίτητες για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων. Οι προτεραιότητες αυτές αφορούν στη δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου για το σύστημα διά βίου μάθησης, στη διαμόρφωση μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης και στην ενίσχυση της ικανότητας των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών ενηλίκων να εντάξουν την καλλιέργεια του πνεύματος της διά βίου μάθησης στις πρακτικές τους. Η στρατηγική αυτή, συμπεριλαμβανομένων των προτεραιοτήτων της, θα πρέπει να εκληφθεί ως ένα εξελισσόμενο έγγραφο, λαμβάνοντας υπόψη τον δυναμικό χαρακτήρα του εξωτερικού περιβάλλοντος το οποίο ενδέχεται να διαφοροποιηθεί κατά τη διάρκεια των επόμενων πέντε ετών. Κατά τη διαδικασία αυτή, οι ετήσιοι μηχανισμοί παρακολούθησης και αξιολόγησης θα παρέχουν πληροφορίες και συστάσεις για τυχόν αναγκαίες τροποποιήσεις, πάντα σε διαβούλευση με τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη. Η Εθνική και η Τεχνική Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή της στρατηγικής και την πραγματοποίηση τυχόν αναγκαίων προσαρμογών στο σχέδιο δράσης και στους ΒΔΑ.

² Ο κατάλογος των συμβουλευτικών φορέων παρατίθεται στο [Παράρτημα 3](#).

1. Πλαίσιο Πολιτικής

Ευθυγράμμιση με τις Ευρωπαϊκές Πολιτικές

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση είναι απαραίτητες για την οικοδόμηση της οικονομίας γνώσης και την προώθηση της ατομικής και κοινωνικής προόδου, της οικονομικής και βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και της κοινωνικής συνοχής και συμπερίληψης. Όπως ανακοινώνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης³, η εκπαίδευση πρέπει να βρίσκεται στο «επίκεντρο του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής» (σ. 1), διότι μπορεί να ενισχύσει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη προωθώντας τις αξίες της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της ποικιλομορφίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 για την Κύπρο ευθυγραμμίζεται με αυτές τις ιδέες, όπως εκφράζονται μέσα από τις ευρωπαϊκές πολιτικές και πλαίσια. Περισσότερα από εκατό βασικά έγγραφα εξετάστηκαν για την ευθυγράμμιση των εθνικών προσπαθειών με τους ευρωπαϊκούς στόχους (Παράρτημα 2) με τα πιο σημαντικά να παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην προσπάθειά του να δημιουργήσει ένα κοινό στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, συμφώνησε σε πέντε προτεραιότητες που θα καθοδηγήσουν τις δράσεις κατά την επόμενη δεκαετία και θα αντανακλούν τους στόχους του **Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης (2021-2030)**⁴:

- Στρατηγική προτεραιότητα 1: Βελτίωση της ποιότητας και της ισότητας, ένταξη και επιτυχία για όλους στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.
- Στρατηγική προτεραιότητα 2: Υλοποίηση της διά βίου μάθησης και της κινητικότητας για όλους.
- Στρατηγική προτεραιότητα 3: Ενίσχυση των ικανοτήτων και των κινήτρων για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού.
- Στρατηγική προτεραιότητα 4: Ενίσχυση της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Στρατηγική προτεραιότητα 5: Στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, και μέσω αυτών.

Η ποιοτική εκπαίδευση αποτελεί κοινωνικό δικαίωμα. Λόγω των συνεχώς μεταβαλλόμενων συνθηκών διαβίωσης και εργασίας στις σύγχρονες κοινωνίες, η συνεχής απόκτηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων είναι απαραίτητες για να διατηρήσουν τα άτομα την απασχολησιμότητά τους και να επιτύχουν την προσωπική ολοκλήρωση. Από την άποψη αυτή, η έννοια της διά βίου μάθησης αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς αντικατοπτρίζει το όραμα για την εκπαίδευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διά βίου μάθηση περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα και είδη εκπαίδευσης και κατάρτισης και θεωρείται ουσιαστικής σημασίας μέσο για τη «διαμόρφωση του μέλλοντος της Ευρώπης»⁵ (σ. 2). Παρόλο που η αξία της μη τυπικής και άτυπης μάθησης αναγνωρίζεται ως μέσο μιας ολιστικής προσέγγισης για την εκπαίδευση, η περαιτέρω πρόοδος σε σχέση με την ποιότητα και την επικύρωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, καθώς και η ευελιξία των μαθησιακών διαδρομών συγκαταλέγονται ανάμεσα στις κύριες ανησυχίες για το μέλλον της διά βίου μάθησης στην Ευρώπη. Η παρούσα στρατηγική προσανατολίζεται προς ένα πιο εκσυγχρονισμένο σύστημα διά βίου μάθησης που προσφέρει ευκαιρίες μάθησης σε πολίτες κάθε ηλικίας και υποβάθρου. Η παροχή μάθησης πρέπει να είναι ανθεκτική στο μέλλον, ευέλικτη και να έχει πραγματική αξία για τους εκπαιδευόμενους.

Για να αντεπεξέλθει στους μελλοντικούς μετασχηματισμούς των *σύγχρονων κοινωνιών*, η εκπαίδευση και κατάρτιση θα πρέπει να στοχεύουν στην ανάπτυξη των κατάλληλων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων των ατόμων. Από την σκοπιά αυτή, το **Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων**⁶, που βασίζεται στην ανάγκη

αυτή, επιχειρεί να δείξει τον δρόμο προς τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ανθεκτικότητα σε κρίσεις, όπως η πανδημία του κορωνοϊού. Το εν λόγω θεματολόγιο καλύπτει πέντε δομικά στοιχεία που συνίστανται στην πρόσκληση για συνεργασία, στην αντιστοίχιση των δεξιοτήτων με τις θέσεις εργασίας, στην προώθηση της διά βίου μάθησης, στην εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης και στον καθορισμό φιλόδοξων στόχων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση. Όπως αναφέρεται, «για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, η διά βίου μάθηση για όλους, πρέπει να γίνει πραγματικότητα στην Ευρώπη» (σ. 24). Τονίζεται, επίσης, ότι η βασική εκπαίδευση από μόνη της δεν μπορεί να εξασφαλίσει την προσαρμογή των ατόμων στις ταχείες κοινωνικές μεταβάσεις, αλλά η φράση «γρήρασκω αεί διδασκόμενος» μπορεί να αντανακλά καλύτερα τις τρέχουσες ανάγκες και εξελίξεις. Στο πλαίσιο των στόχων του Ευρωπαϊκού Θεματολογίου Δεξιοτήτων επισημαίνεται ότι τα έθνη θα πρέπει να εμπεδώσουν μια κουλτούρα διά βίου μάθησης και να στηρίξουν όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχόλησής τους. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση, η καθοδήγηση, η επικύρωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και η ποιότητα της κατάρτισης συγκαταλέγονται επίσης ανάμεσα στις εθνικές ανησυχίες που λαμβάνονται υπόψη σε αυτή τη στρατηγική.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της διά βίου μάθησης για τον ενήλικο πληθυσμό, ιδίως για τις πιο ευάλωτες ομάδες, το Συμβούλιο υιοθέτησε μια σειρά πρωτοβουλιών για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας στις αλλαγές της αγοράς εργασίας και της κοινωνίας. Το νέο **Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την Εκπαίδευση Ενηλίκων 2021-2030**⁷ στοχεύει στην προώθηση του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων δίνοντας έμφαση στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων ή την επανειδίκευση, την απασχολησιμότητα, τις δεξιότητες ζωής, την ισότητα και επιτυχία στην εκπαίδευση ενηλίκων και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Τα ποσοστά συμμετοχής των ενηλίκων στην τυπική, μη τυπική και άτυπη μάθηση χρησιμοποιούνται ως κεντρικός δείκτης που καθορίζει την επίτευξη των στόχων του Θεματολογίου, που τίθεται επίσης ως προτεραιότητα στην παρούσα στρατηγική. Σε συνέχεια αυτών των στόχων, η πρωτοβουλία **Διαδρομές Αναβάθμισης των Δεξιοτήτων**⁸ είναι μια πρωτοβουλία με στόχο να διασφαλίσει ότι όλοι οι ενήλικες είναι εφοδιασμένοι με το ελάχιστο επίπεδο βασικών δεξιοτήτων (δηλ. γραμματισμού, αριθμητισμού και ψηφιακής τεχνολογίας) και προσόντων (δηλ. επίπεδο 3 ή 4 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων).

Οι προκλήσεις ενός διαρκώς μεταβαλλόμενου μέλλοντος αυξάνουν την αβεβαιότητα για τους νέους, οι οποίοι συχνά δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν διαρκή ζητήματα, όπως η ανεργία, η ανισότητα και οι διακρίσεις. Για τη στήριξη της προσαρμοστικότητας και της ανθεκτικότητας των νέων, ειδικά μέτρα πρέπει να απευθύνονται στοχευμένα στους νέους και να διασφαλίζουν την παροχή απαραίτητων ευκαιριών και πόρων για να πετύχουν στη ζωή τους. Η **Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Νεολαία 2019-2027**⁹ είναι ένα από τα κύρια έγγραφα της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη νεολαία. Η εν λόγω στρατηγική εστιάζει σε τρεις βασικούς τομείς που αντικατοπτρίζουν τις ευκαιρίες συμμετοχής στον δημοκρατικό βίο, τις δυνατότητες σύνδεσης και τα εργαλεία για την ενδυνάμωση των νέων. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση θεωρούνται απαραίτητες για τους νέους, ώστε να αναπτύξουν δεξιότητες ζωής και στάσεις που θα υποστηρίξουν την απασχολησιμότητά τους και τη συμμετοχή τους στα κοινά. Σημειώνεται, επίσης, ότι η αναγνώριση της άτυπης και μη τυπικής μάθησης μέσα από την εργασία στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να εφαρμόζεται συστηματικά ως μέσο βελτίωσης της επαγγελματικής τους ανάπτυξης και των προοπτικών τους. Ομοίως, η παρούσα στρατηγική περιγράφει ότι η διά βίου μάθηση συνεπάγεται οφέλη που σχετίζονται άμεσα με την απασχολησιμότητα των νέων ως μέσο για την αντιμετώπιση και μείωση των υψηλών ποσοστών ανεργίας σε εθνικό επίπεδο. Σε πλήρη ευθυγράμμιση με αυτούς τους στόχους, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2020 έχουν δεσμευτεί να εφαρμόσουν τις ενισχυμένες **Εγγυήσεις για τη Νεολαία**¹⁰, οι οποίες αποσκοπούν στην καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και στη διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και έχει αναπτυχθεί για να διασφαλίσει ότι όλοι οι νέοι θα λαμβάνουν ποιοτική προσφορά απασχόλησης, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης εντός τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που καθίστανται άνεργοι ή εξέρχονται από την

7 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G1214\(01\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G1214(01)&from=EL)

8 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224(01)&from=EN)

9 https://europa.eu/youth/strategy_en

10 <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=en>

3 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0625&from=EN>

4 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226(01)&from=EL)

5 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226(01)&from=EN)

6 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0274&from=EL>

εκπαίδευση. Ένα άλλο σημαντικό μέσο για την ενεργό πολιτότητα των νέων και την άτυπη ή μη τυπική εκπαίδευση είναι το **Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης**¹¹, το οποίο ενθαρρύνει τους νέους να συμμετέχουν σε έργα προς όφελος των κοινοτήτων τους και όχι μόνο.

Λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρεται τακτικά στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Καθώς η Ευρώπη φιλοδοξεί να κινηθεί προς μια βιώσιμη, κλιματικά ουδέτερη οικονομία και τεχνολογική καινοτομία, οι άνθρωποι θα πρέπει να αποκτήσουν τις απαιτούμενες δεξιότητες για να προσαρμοστούν και να υποστηρίξουν τις μελλοντικές απαιτήσεις εργασίας. Για τη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το **Σχέδιο Δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027**¹². Αυτή η πολιτική καθορίζει το ευρωπαϊκό στρατηγικό όραμα για την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης ανταποκρινόμενη στις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της πανδημίας του κορωνοϊού, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία και βελτιώνοντας την ποιότητα της μάθησης από παιδαγωγική άποψη. Εξετάζει και προωθεί τις αξίες της συμπερίληψης και της προσβασιμότητας για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, εστιάζοντας σε δύο τομείς προτεραιότητας: α) την ανάπτυξη ψηφιακών εκπαιδευτικών οικοσυστημάτων και β) την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Επιπρόσθετα, η **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία**¹³ αποτελεί την απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κλιματική αλλαγή και την περιβαλλοντική κρίση. Το σχέδιο συνίσταται στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και τη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας, καθοδηγώντας δράσεις σε πολλούς τομείς, όπως η βιομηχανία, οι μεταφορές και οι κατασκευές. Κατά συνέπεια, τα άτομα πρέπει να αποκτήσουν από νεαρή ηλικία τις απαραίτητες δεξιότητες για να υποστηρίξουν αυτή την οικολογική μετάβαση, να συμβάλουν στους αναπτυσσόμενους τομείς απασχόλησης και να είναι προετοιμασμένα να προσαρμοστούν στην πράσινη οικονομία.

Το πρόγραμμα Erasmus+¹⁴ είναι το μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού σε ολόκληρη την Ευρώπη και το οποίο συνεχίζεται για άλλη μια περίοδο προγραμματισμού (2021-2027) με εκτιμώμενο προϋπολογισμό 26,2 δισ. ευρώ. Ο γενικός στόχος του προγράμματος είναι να συμβάλει στην ποιότητα και τη συμπερίληψη των εκπαιδευτικών συστημάτων σε όλη την Ευρώπη, να προσφέρει ευκαιρίες μη τυπικής και άτυπης μάθησης και να εξοπλίσει τους πολίτες με τις κατάλληλες δεξιότητες και προσόντα για μια επιτυχημένη επαγγελματική ζωή και συμμετοχή στα κοινά ως ενεργοί πολίτες. Οι τομείς εστίασης για τα επόμενα χρόνια είναι η κοινωνική ενσωμάτωση, η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση και η συμμετοχή των νέων στον δημοκρατικό βίο, λαμβάνοντας υπόψη το δυναμικά μεταβαλλόμενο κοινωνικό περιβάλλον και την απαραίτητη διαδικασία ανάκαμψης από την πανδημία του κορωνοϊού. Τα προγράμματα Erasmus+ προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών κινητικότητας και συνεργασίας που αφορούν όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, από την πρώιμη παιδική ηλικία έως την επαγγελματική κατάρτιση και την εκπαίδευση ενηλίκων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε πρόσφατα τον **Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας**¹⁵ (RRF) για τη χρηματοδοτική στήριξη των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων των κρατών μελών με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των οικονομιών και την ανάκαμψη από τις επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού. Αυτή η μεγάλη κλίμακας χρηματοδοτική στήριξη ύψους 672,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, ως μέρος του NextGenerationEU¹⁶ (806,9 δισεκατομμύρια ευρώ), παρέχεται υπό μορφή δανείων και επιχορηγήσεων στις χώρες μετά την υποβολή και έγκριση των εθνικών τους σχεδίων. Ο κύριος στόχος αυτού του Μηχανισμού είναι διπλός: η μετάβαση σε πιο πράσινες οικονομίες και ο ψηφιακός μετασχηματισμός. Επιπλέον, ένας από τους επτά εμβληματικούς τομείς μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που προωθεί η Επιτροπή είναι η εκπαίδευση και η κατάρτιση με έμφαση στην επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ατόμων, ιδίως στις ψηφιακές δεξιότητες.¹⁷

11 https://europa.eu/youth/solidarity_en

12 https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en

13 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

14 <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>

15 https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en

16 https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en

17 [http://www.cyprus-tomorrow.gov.cy/cypresidency/kyprostoavrio.nsf/all/B37B4D3AC1DB73B6C22586DA00421E05/\\$file/Cyprus%20RRP%20For%20Upload%202020052021.pdf?openelement](http://www.cyprus-tomorrow.gov.cy/cypresidency/kyprostoavrio.nsf/all/B37B4D3AC1DB73B6C22586DA00421E05/$file/Cyprus%20RRP%20For%20Upload%202020052021.pdf?openelement)

Ευρωπαϊκοί Στόχοι και Ορόσημα

Για την ευθυγράμμιση των προσπαθειών σε εθνικό επίπεδο με το ευρωπαϊκό όραμα και τη συμβολή της Κύπρου ως κράτους μέλους στην ευρωπαϊκή κοινότητα, η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 λαμβάνει υπόψη τους ευρωπαϊκούς στόχους και τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν κατά τα επόμενα χρόνια. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτει επτά στόχους που πρέπει να επιτευχθούν μέχρι το 2025 ή το 2030 προς υποστήριξη των στρατηγικών προτεραιοτήτων που υιοθετήθηκαν στον **Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030)** και την παρακολούθηση των επιδόσεων στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Ωστόσο, τα κράτη μέλη καλούνται να θέσουν τους αντίστοιχους εθνικούς τους στόχους. Οι επτά στόχοι σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι εξής:

1. Χαμηλές επιδόσεις των ατόμων ηλικίας 15 ετών σε βασικές δεξιότητες: Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες θα πρέπει να είναι κάτω του 15% έως το 2030.
2. Χαμηλές επιδόσεις στις ψηφιακές δεξιότητες ατόμων κατά το όγδοο έτος σχολικής τους φοίτησης: Το ποσοστό των ατόμων κατά το όγδοο έτος σχολικής φοίτησης με χαμηλές επιδόσεις στις γνώσεις χρήσης υπολογιστών και πληροφοριών θα πρέπει να είναι κάτω του 15% έως το 2030.
3. Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: Τουλάχιστον το 96% των παιδιών ηλικίας μεταξύ 3 ετών και της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να συμμετέχει σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως το 2030.
4. Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση: Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση θα πρέπει να είναι χαμηλότερο του 9% έως το 2030.
5. Ολοκλήρωση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25 έως 34 ετών που έχει ολοκληρώσει κύκλο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον σε 45% έως το 2030.
6. Απόφοιτοι Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EEK) που επωφελούνται από τη μάθηση που βασίζεται στην εργασία: Το ποσοστό των πρόσφατων αποφοίτων EEK που επωφελούνται από τη μάθηση που βασίζεται στην εργασία κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον σε 60% έως το 2025.
7. Συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση: Τουλάχιστον το 47% των ενηλίκων ηλικίας 25 έως 64 ετών θα πρέπει να έχει συμμετάσχει σε δράση μάθησης κατά τους τελευταίους 12 μήνες, έως το 2025.¹⁸

Από τη σκοπιά του **Ευρωπαϊκού Θεματολογίου Δεξιοτήτων**¹⁹ που εστιάζει στη διά βίου μάθηση, καθώς και στην κοινωνικοοικονομική ανάκαμψη και την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης, η Επιτροπή θέτει τέσσερις ποσοτικούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2025:

1. Συμμετοχή ενηλίκων ηλικίας 25-64 ετών σε μαθησιακές δραστηριότητες κατά τους τελευταίους 12 μήνες: 50%
2. Συμμετοχή ενηλίκων με χαμηλά προσόντα, ηλικίας 25-64 ετών, σε μαθησιακές δραστηριότητες κατά τους τελευταίους 12 μήνες: 30%
3. Ποσοστό των ενηλίκων ανέργων ηλικίας 25-64 ετών με πρόσφατη μαθησιακή εμπειρία: 20%

18 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226(01)&from=EL)

19 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0274&from=EL>

4. Ποσοστό ενηλίκων ηλικίας 16-74 ετών που διαθέτουν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες: 70%

Εθνικό Πλαίσιο και Πολιτικές

Την ΕΣΔΒΜ 2021-2027 συντονίζει το Γραφείο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Διά Βίου Μάθησης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων του ΥΠΑΝ. Η Εθνική και η Τεχνική Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης είναι υπεύθυνες για την ανάπτυξη, την εποπτεία και την παρακολούθηση της στρατηγικής. Από την άποψη αυτή, η εφαρμογή της στρατηγικής προϋποθέτει συλλογική προσπάθεια από διάφορα μέρη, όπως περιγράφεται παρακάτω.

Το ΥΠΑΝ είναι υπεύθυνο για την εθνική εκπαιδευτική πολιτική και τη συνεχή ανάπτυξη της παροχής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα. Στο πλαίσιο των στρατηγικών του στόχων, που περιγράφονται στο **Στρατηγικό Σχέδιο 2021-2023**²⁰, από την 1η Δεκεμβρίου 2019, το Γραφείο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων (ΓΕΔΥ) μετονομάστηκε σε Γραφείο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Διά Βίου Μάθησης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΕΔΥ/ΔΒΜΕΕ) και ανέλαβε επιπρόσθετα, τη διαχείριση ζητημάτων και την ανάπτυξη και προώθηση πολιτικών που σχετίζονται με τη Διά Βίου Μάθηση και την Εκπαίδευση Ενηλίκων. Τα υφιστάμενα προγράμματα διά βίου μάθησης διαχειρίζονται επί του παρόντος οι αντίστοιχες Διευθύνσεις του Υπουργείου. Για παράδειγμα, τα Επιμορφωτικά Κέντρα (ΕΚ) λειτουργούν υπό την ευθύνη της Διεύθυνσης Δημοτικής Εκπαίδευσης. Στη Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης υπάγονται τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης (ΚΙΕ), τα Εσπερινά Σχολεία και οι Υπηρεσίες Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Υ.Σ.Ε.Α.). Η Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, στο πλαίσιο του Συστήματος Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, προσφέρει ένα ευρύ φάσμα δευτεροβάθμιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, αρχικής κατάρτισης, προγραμμάτων διά βίου κατάρτισης και ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε απόφοιτους γυμνασίων και λυκείων/τεχνικών σχολών. Αυτές οι διαδρομές είναι γνωστές ως Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (πρωινή φοίτηση), Σύστημα Μαθητείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Εσπερινές Σχολές Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (σχολεία δεύτερης ευκαιρίας), Προγράμματα Διά Βίου Μάθησης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και Δημόσια Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης - (ΜΙΕΕΚ). Το έργο «Αναβάθμιση της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης» υλοποιείται από τη Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Σε αρχικό στάδιο υλοποιήθηκε από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Δεκέμβριο του 2021 και σήμερα συνεχίζεται στο πλαίσιο της νέας Προγραμματικής Περιόδου έως το 2027 με αυξημένο προϋπολογισμό. Ο γενικός στόχος του έργου είναι η περαιτέρω ανάπτυξη και βελτίωση της δημόσιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) στην Κύπρο, παρέχοντας στους εκπαιδευόμενους τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, ώστε να είναι πλήρως εξοπλισμένοι για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της αγοράς εργασίας. Ενδεικτικές δράσεις και πρωτοβουλίες είναι, μεταξύ άλλων, η ανάπτυξη και εισαγωγή νέων προγραμμάτων σπουδών στη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και στη Δημόσια Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, τα οποία θα είναι ευθυγραμμισμένα με τις υφιστάμενες και μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, η αγορά σύγχρονου τεχνικού εξοπλισμού και η πρόσβαση σε σύγχρονες υποδομές, η αξιολόγηση και βελτίωση των αναλυτικών προγραμμάτων στην ΕΕΚ, η διοργάνωση εκστρατειών προώθησης για την αύξηση της συμμετοχής των μαθητών σε τομείς της ΕΕΚ, η παροχή υψηλής ποιότητας επαγγελματικής κατάρτισης στους εκπαιδευτικούς της ΕΕΚ, η ανάπτυξη ενός εθνικού συστήματος παρακολούθησης για την παρακολούθηση της πρόσβασης και της επιτυχίας των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας, η δημιουργία νέων Τεχνικών Σχολών, κλπ. Επιπλέον, το ΥΠΑΝ αναγνωρίζει ότι η κουλτούρα της διά βίου μάθησης πρέπει να καλλιεργείται από τα πρώτα στάδια της εκπαίδευσης δηλώνοντας ότι «η ποιοτική εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία είναι θεμελιώδης για τη διά βίου μάθηση, την κοινωνική ενσωμάτωση και την προσωπική ανάπτυξη» (σ. 58). Στο πλαίσιο αυτό, υλοποιεί διάφορα Ευρωπαϊκά Προγράμματα που προωθούν την εκπαίδευση ενηλίκων και τη διά βίου μάθηση σε εθνικό επίπεδο, όπως το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την Εκπαίδευση των Ενηλίκων και την Ευρωπαϊκή Ηλεκτρονική Πλατφόρμα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (EPALE) στην Κύπρο.

²⁰ <https://bit.ly/3a7NgW2>

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) έχει θέσει την ένταξη των πολιτών στην αγορά εργασίας ως στρατηγικό μέτρο για την αντιμετώπιση της ανεργίας. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Καθοδήγησης Euroguidance, το οποίο συντονίζει το ΥΕΚΑ, μπορεί επίσης να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην ενημέρωση των νέων για εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε άλλα κράτη μέλη προωθώντας σεμινάρια, διαλέξεις και ατομικές συναντήσεις για σπουδές και σταδιοδρομίες και παρέχοντας συνδέσμους με άλλα Κέντρα Euroguidance. Αρκετές από τις πολιτικές και τα προγράμματα του ΥΕΚΑ, καθώς και σχέδια για την επαγγελματική κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας υλοποιούνται από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού της Κύπρου (ΑνΑΔ).

Κύριες δραστηριότητες για την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού περιλαμβάνουν την ένταξη των ανέργων και του αδρανούς δυναμικού στην απασχόληση και τη διά βίου μάθηση των απασχολούμενων. Η διασφάλιση της ποιότητας του συστήματος κατάρτισης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού επιτυγχάνεται, επί του παρόντος, μέσω της λειτουργίας του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ) και του Συστήματος Αξιολόγησης και Πιστοποίησης των Συντελεστών Παροχής Κατάρτισης, τα οποία εφαρμόζει η ΑνΑΔ. Επιπλέον, η ΑνΑΔ διεξάγει μελέτες και έρευνες σχετικά με τις τάσεις και προβλέψεις αναγκών απασχόλησης και κατάρτισης, την αξιολόγηση σχεδίων/δραστηριοτήτων της, την ανάλυση συστημάτων και υποδομών ΕΕΚ, καθώς και ειδικές εκθέσεις για την αγορά εργασίας. Τα πορίσματα αποτελούν σημαντικό εργαλείο καθοδήγησης το οποίο συμβάλλει στη βελτίωση της διασύνδεσης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Ως εκ τούτου, μεγάλο μέρος των δράσεων και πρωτοβουλιών της ΑνΑΔ συνδέονται εύλογα με τις επιδιώξεις αυτής της στρατηγικής και, ειδικά, όσον αφορά στη διασύνδεση της διά βίου μάθησης με τις επαγγελματικές δεξιότητες και προσόντα.

Το πρόγραμμα Erasmus+ είναι ένα σημαντικό μέσο για την Κύπρο για τη χρηματοδότηση και τη στήριξη δραστηριοτήτων διά βίου μάθησης σε όλους τους τομείς (σχολική εκπαίδευση, τριτοβάθμια εκπαίδευση, ΕΕΚ, εκπαίδευση ενηλίκων και νεολαία). Παράλληλα με την βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας, το πρόγραμμα στοχεύει στον εκσυγχρονισμό των τομέων της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και στην προώθηση διακρατικών συμπράξεων ανάμεσα σε ιδρύματα και οργανισμούς για την ενίσχυση της συνεργασίας και τη γεφύρωση των κόσμων της εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης (ΙΔΕΠ) είναι η εθνική υπηρεσία για το Erasmus+ (τομείς εκπαίδευσης και κατάρτισης) που υλοποιεί τη διαχείριση των σχετικών επιχορηγήσεων και τη συμμετοχή των Κύπριων δικαιούχων στις προωθούμενες δραστηριότητες. Επιπλέον, συντονίζει την Εθνική Ομάδα ΕΕΚ για την προώθηση των ευρωπαϊκών εργαλείων και μέσων για την ΕΕΚ και το πρόγραμμα eTwinning, που υποστηρίζει τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών στη σχολική εκπαίδευση.

Η Νεολαία αποτελεί μια σημαντική ομάδα-στόχο του συστήματος διά βίου μάθησης, επειδή θεωρείται ουσιαστικό μέρος του εργατικού δυναμικού της χώρας τόσο σήμερα όσο και στο μέλλον. Η **Εθνική Στρατηγική για τη Νεολαία 2017-2022**²¹, που καταρτίστηκε από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου (ΟΝΕΚ), υπογραμμίζει την αξία της επένδυσης στους νέους και ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους για εθνική κοινωνική και οικονομική πρόοδο. Η παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης, η καθιέρωση υπηρεσιών επαγγελματικής συμβουλευτικής, η δημιουργία δεσμών ανάμεσα στην εκπαίδευση και την αγοράς εργασίας και η βελτίωση του εθνικού συστήματος διά βίου μάθησης είναι βασικές δράσεις που εμπίπτουν στους στόχους της Στρατηγικής για τη Νεολαία, τις οποίες εξετάζει και η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 για την Κύπρο. Ο ΟΝΕΚ είναι ο αρμόδιος φορέας για τα προγράμματα Erasmus+ για τη νεολαία και τα προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης στην Κύπρο, τα οποία περιλαμβάνουν ανταλλαγές νέων, συμπράξεις συνεργασίας, δραστηριότητες κινητικότητας και συμμετοχής και ευκαιρίες κατάρτισης. Ένα άλλο σημαντικό μέσο για την ενίσχυση της ενεργού πολιτότητας των νέων μέσα από τη δημιουργία δραστηριοτήτων εθελοντισμού και σχεδίων εργασίας είναι το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης. Ο ΟΝΕΚ είναι η Εθνική Υπηρεσία για το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης και υπεύθυνος για τη διαχείριση του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο.

Τα αποτελέσματα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης που αποκτούν τα άτομα εκτός του συστήματος τυπικής εκπαίδευσης είναι συχνά πολύτιμα. Η Κύπρος δεν έχει θεσπίσει επίσημο πλαίσιο για την

²¹ <https://youthpolicy.onek.org.cy/en/national-youth-strategy/>

αναγνώριση και την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, ωστόσο, τα τελευταία χρόνια σημειώθηκαν αρκετές εξελίξεις. Για παράδειγμα, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε το 2017 τη σύσταση της Εθνικής Αρχής Προσόντων ως επίσημου φορέα υπεύθυνου για την εφαρμογή του Κυπριακού Πλαισίου Προσόντων. Όσον αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση και τα προσόντα, η ΑνΑΔ έχει προχωρήσει στην ανάπτυξη του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ), καθώς και του Συστήματος Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Συντελεστών Παροχής Κατάρτισης. Επίσης, η ΑνΑΔ προγραμματίζει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των μικρο-διαπιστευτηρίων (micro-credentials), καθώς και των ατομικών λογαριασμών μάθησης (individual learning accounts). Επιπλέον, βάσει της απόφασης πολιτικής του Κυπριακού Συμβουλίου Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.), τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης μπορούν να πιστοποιούν στους φοιτητές έως και το 10% των συνολικών πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για ένα επίσημο πτυχίο, ως μηχανισμό αναγνώρισης προηγούμενης μάθησης σε μη τυπικό πλαίσιο. Το ΙΔΕΠ Διά Βίου Μάθησης, υπό την ιδιότητά του ως εθνική υπηρεσία για το πρόγραμμα Erasmus+ (στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης) και ως συντονιστής της «Ομάδας Εμπειρογνομώνων ΕΕΚ», ξεκίνησε μια σειρά διαβουλεύσεων με στόχο τη δημιουργία εθνικού πλαισίου για την αναγνώριση των αποτελεσμάτων της μη τυπικής και άτυπης μάθησης.

Με στόχο την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας και την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της Κύπρου, όπως προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κυβέρνηση σύστησε το 2020 το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής (ΥΕΚΨΠ), το οποίο ανέλαβε την ευθύνη για την ψηφιακή στρατηγική αποδεικνύοντας, με τον τρόπο αυτό, την πολιτική δέσμευση για την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της Κύπρου. Σύμφωνα με την Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική, η Κύπρος έθεσε ως στόχο να καταστεί μια κοινωνία και οικονομία βασισμένη στη γνώση, που θα είναι κατάλληλη για το μέλλον και θα υποστηρίζεται από ψηφιακές και αναδυόμενες τεχνολογίες, οι οποίες θα αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη για την οικονομική ευημερία και την ανταγωνιστικότητα, ώστε η χώρα να καταστεί ένας ανθεκτικός περιφερειακός παράγοντας στην ευρωπαϊκή ψηφιακή οικονομία και περιφερειακός κόμβος επιστήμης και υψηλής τεχνολογίας. Το Υφυπουργείο υιοθέτησε και ανέλαβε την υλοποίηση του **Εθνικού Πλαισίου Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας 2019-2023**²² ("Innovate Cyprus") το οποίο εστιάζει σε εννέα στρατηγικούς πυλώνες. Η διά βίου μάθηση θεωρείται ως μια ουσιαστική επένδυση για την εμπέδωση της ακαδημαϊκής και ερευνητικής αριστείας στο ανθρώπινο κεφάλαιο όσον αφορά τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τις στάσεις που είναι απαραίτητες για το εργατικό δυναμικό του 21ου αιώνα, όπως περιγράφεται σε έναν στρατηγικό στόχο. Αναγνωρίζεται, επίσης, ότι η διά βίου μάθηση έχει καθοριστικό ρόλο στην πολιτισμική αλλαγή μέσα από την ανάπτυξη νέων κοινωνικών αξιών, αντιλήψεων και στάσεων. Επιπλέον, ως μέρος της ψηφιακής μετάβασης που αποτελεί βασική προτεραιότητα του Υφυπουργείου, η ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών συγκαταλέγεται στα σημαντικά και αναγκαία βήματα για την επίτευξη των φιλοδοξιών του. Η προσέγγιση αυτή συμβαδίζει με την ΕΣΔΒΜ 2021-2027, καθώς και οι δύο στρατηγικές θεωρούν ιδιαίτερα σημαντική την ψηφιοποίηση της κοινωνίας και της οικονομίας. Η Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική (2020-2025), η οποία ολοκληρώθηκε πρόσφατα, αναπτύσσεται στο πλαίσιο τεσσάρων βασικών πρωτοβουλιών:

1. Προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με τον επανασχεδιασμό της εσωτερικής επιχειρησιακής αρχιτεκτονικής και του μοντέλου διακυβέρνησης του Υφυπουργείου, τη βελτιστοποίηση του μοντέλου παροχής υπηρεσιών, την παροχή μιας ανθεκτικής, ισχυρής και ασφαλούς υποδομής των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).
2. Διευκόλυνση της συνδεσιμότητας των δικτύων υπέρ-υψηλής ταχύτητας και αύξηση της χρήσης, διασφάλιση της ασφάλειας των δεδομένων και των δικτύων και αύξηση της εμπιστοσύνης του κοινού στις ηλεκτρονικές συναλλαγές.
3. Δημιουργία μιας ισχυρότερης ψηφιακής οικονομίας και ολοένα και πιο ψηφιακών και ανταγωνιστικών βιομηχανιών.
4. Προώθηση μιας προσβάσιμης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας που διαθέτει τις δεξιότητες και

²² [https://www.dmid.gov.cy/dmid/research.nsf/All/93BD79089C22336BC225853400356CCB/\\$file/Innovate-Cyprus-CYRI-Strategy-Framework-2019-2023-NBRI-May-2019.pdf?OpenElement](https://www.dmid.gov.cy/dmid/research.nsf/All/93BD79089C22336BC225853400356CCB/$file/Innovate-Cyprus-CYRI-Strategy-Framework-2019-2023-NBRI-May-2019.pdf?OpenElement)

τα κίνητρα για να εφαρμόσει τον εθνικό ψηφιακό μετασχηματισμό και να συμμετέχει ενεργά στις ψηφιακές κοινότητες.

Σε αυτό το πλαίσιο, το Χαρτοφυλάκιο της Ψηφιακής Κοινωνίας (Digital Society Portfolio) στοχεύει στην εξέλιξη προς μια ψηφιακή κοινωνία με επίκεντρο τον χρήστη, προσβάσιμη και χωρίς αποκλεισμούς, η οποία θα ενισχύει τις ψηφιακές δεξιότητες των πολιτών και θα τους ενθαρρύνει να συμμετέχουν πιο ενεργά στον ψηφιακό κόσμο προσφέροντάς τους όλα όσα χρειάζονται για να συναλλάσσονται στην ψηφιακή εποχή, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των συσκευών, της αύξησης της συνδεσιμότητας, της υιοθέτησης των ηλεκτρονικών ταυτοτήτων και της πρόσβασης σε υποδομές που θα τους παρέχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιούν ηλεκτρονικές πληρωμές.

Οι βασικές ψηφιακές δεξιότητες είναι απαραίτητες σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας και αποτελούν βασικό παράγοντα για τον ολιστικό ψηφιακό μετασχηματισμό των κοινωνιών και των οικονομιών. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι, επομένως, μια πολυδιάστατη προσπάθεια για την ανάπτυξη και την παροχή ψηφιακών λύσεων με παράλληλη ενδυνάμωση των ψηφιακών ικανοτήτων των πολιτών, ώστε να προωθηθεί η ευρύτερη συμμετοχή των πολιτών στις δράσεις μιας ψηφιακής κοινωνίας.

Για να διευκολύνει την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων, το Υφυπουργείο θα δημιουργήσει μια Ψηφιακή Ακαδημία Πολιτών με εκπαιδευτικό υλικό που θα καλύπτει όλες τις παραπάνω ανάγκες και στόχους, προσβάσιμο σε όλες τις ομάδες-στόχους. Ο κύριος σκοπός είναι η δημιουργία μιας δυναμικής, εύχρηστης και εύκολα προσβάσιμης πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης, η οποία θα περιέχει εργαλείο αυτοαξιολόγησης, ευρετήριο όλων των διαθέσιμων προγραμμάτων και υλικό για ψηφιακές δεξιότητες και διατομεακές ικανότητες, όπως η διαχείριση έργων.

Η νέα **Εθνική Βιομηχανική Πολιτική για την περίοδο 2019-2030**²³, όπως καθορίστηκε από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (ΥΕΕΒ), φιλοδοξεί να αναπτύξει ένα ανταγωνιστικό βιομηχανικό οικοσύστημα επενδύοντας στη βιωσιμότητα, την καινοτομία, την ψηφιοποίηση, τις υποδομές και τις δεξιότητες. Ένας από τους έξι πυλώνες του εστιάζει στην απόκτηση νέων και την αναβάθμιση των υφιστάμενων δεξιοτήτων για τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και προόδου. Οι πρωτοβουλίες που προωθούνται στο πλαίσιο αυτού του στρατηγικού στόχου είναι τα Γραφεία Διασύνδεσης Πανεπιστημίων με την Αγορά Εργασίας σε οκτώ Πανεπιστήμια, τα Μεταλυκειακά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης - ΜΙΕΕΚ και ορισμένα προγράμματα της ΑνΑΔ (π.χ. ένταξη των ανέργων και των μη ενεργών στην απασχόληση, διά βίου μάθηση των εργαζομένων, το Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ) και το Σύστημα Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Συντελεστών Παροχής Κατάρτισης). Αναγνωρίζοντας τη σημασία των ψηφιακών ικανοτήτων για τους εργαζόμενους, η στρατηγική ενθαρρύνει επίσης την παροχή προγραμμάτων κατάρτισης για ψηφιακές δεξιότητες που προσφέρονται από το Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (του ΥΕΚΨΠ) και το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (ΚΕΠΑ). Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για την περίοδο 2019-2022, το ΥΕΕΒ προτείνει επίσης διάφορες δράσεις που αφορούν την εφαρμογή προγραμμάτων ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης προσαρμοσμένων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, τον επαναπροσδιορισμό της κατεύθυνσης της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και τον εμπλουτισμό των σχολικών αναλυτικών προγραμμάτων και των προγραμμάτων διά βίου μάθησης, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Αρκετές από αυτές τις επιδιώξεις συμπίπτουν με τα στρατηγικά μέτρα της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής όσον αφορά την ομαλή μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση και την παροχή ευκαιριών στα άτομα για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη.

Αξιοποιώντας τα κονδύλια του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η Κύπρος έλαβε πρόσφατα έγκριση για το **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 2021-2026 (ΣΑΑ)**²⁴, στο πλαίσιο του οποίου τεκμηριώνεται η χρήση 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ για την οικονομική ανθεκτικότητα μέσα από συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και μέτρα που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Μεταξύ άλλων συνιστώσων, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στην εκπαίδευση αποτελούν σημαντικό τομέα

²³ <https://mec.gov.cy/assets/modules/wnp/articles/202012/86/docs/neaviomichaniki.pdf>

²⁴ [http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/All/ACCC6F07CA46FD2EC22586DC00233297/\\$file/Cyprus%20Recovery%20and%20Resilience%20Plan%202021-2026.pdf](http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/All/ACCC6F07CA46FD2EC22586DC00233297/$file/Cyprus%20Recovery%20and%20Resilience%20Plan%202021-2026.pdf)

εστίασης του ΣΑΑ με στόχο τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων/επανεπίδραση των ατόμων. Παρόλο που πρόκειται για οριζόντια ζητήματα του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος, τα κονδύλια αναμένεται να καλύψουν διάφορες ανάγκες για την επίτευξη των στόχων της ΕΣΔΒΜ 2021-2027. Για παράδειγμα, οι προτεινόμενοι στόχοι στο πλαίσιο του συγκεκριμένου επενδυτικού τομέα αναφέρονται στην απόκτηση και ενίσχυση ψηφιακών, πράσινων, γαλάζιων και επιχειρηματικών δεξιοτήτων μέσα από στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης, τα οποία διαχειρίζονται η ΑνΑΔ και το ΚΕ.ΠΑ (Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου) σε συνεργασία με το ΥΕΚΨΠ και κοινωνικούς εταίρους. Για την αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και την παρακολούθηση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση, η Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης (ΔΑΕ) του ΥΠΑΝ θα υλοποιήσει, με τη χρηματοδοτική στήριξη από το ΣΑΑ, το πρόγραμμα «Ανάπτυξη Εθνικού Μηχανισμού Παρακολούθησης Αποφοίτων Ανώτερης Εκπαίδευσης και Σχεδιασμός και Εφαρμογή Έρευνας Δεξιοτήτων των Εργοδοτών», στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου «Αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων ανάμεσα στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας».

Συγκεκριμένα, το ΥΠΑΝ²⁵ έχει προγραμματίσει τέσσερις μεταρρυθμίσεις συνολικού κόστους 39,2 εκατ. ευρώ και τρεις επενδυτικές δράσεις ύψους 57,7 εκατ. ευρώ. Οι μεταρρυθμίσεις είναι οι ακόλουθες (Ενότητα «Εκσυγχρονισμός του Εκπαιδευτικού Συστήματος – Αναβάθμιση και Ενίσχυση Δεξιοτήτων»):

- Αντιστοίχιση των δεξιοτήτων μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας, μέσω προγράμματος που αναπτύσσει η Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια με την προσαρμογή τόσο των πανεπιστημιακών σπουδών όσο και της Μέσης Γενικής όσο και της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στις ανάγκες της κοινωνίας.
- Νέο Σύστημα Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου και των Εκπαιδευτικών.
- Επέκταση της δωρεάν προσχολικής εκπαίδευσης από την ηλικία των τεσσάρων ετών.
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των σχολικών μονάδων με στόχο την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων και της εκπαίδευσης Θετικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Μηχανικής STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics).

2. Δυνατότητες και Προκλήσεις

²⁵ <http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp12306a> . Ομιλία του Υπουργού Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας κ. Πρόδρομου Προδρόμου στη συνέντευξη Τύπου με θέμα: «Η Εκπαίδευση μέσα στη Μεγάλη Προσπάθεια Ανάκαμψης, Ανθεκτικότητας και Ανάπτυξης»

Η Κύπρος διαθέτει τις προϋποθέσεις για να πρωταγωνιστήσει στη διά βίου μάθηση. Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα είναι η υψηλή αξία που δίνει η κυπριακή κοινωνία στην εκπαίδευση. Αυτό φανερώνουν τα υψηλά επίπεδα ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (58,8% των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών), η υψηλή συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση (95,3%) και το σχετικά χαμηλό ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και κατάρτισης (9,2% των ατόμων ηλικίας 18-24 ετών) σε σύγκριση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση αντιστοιχούν στο 5,2% του ΑΕΠ της χώρας, ποσοστό που υπερβαίνει τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) (4,6%)²⁶. Επιπλέον, οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση, όπως για παράδειγμα το νέο σύστημα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και η νέα διαδικασία διορισμού των εκπαιδευτικών, αποσκοπούν στη βελτίωση του συνολικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Τα τελευταία χρόνια καταβλήθηκαν συστηματικές προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό του τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ). Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν στην αύξηση του ποσοστού εγγραφής μαθητών στην ΕΕΚ, το οποίο έφθασε το 16,7% το 2018 - ωστόσο, η συμμετοχή παραμένει η χαμηλότερη στην ΕΕ. Μια άλλη μεταρρύθμιση ήταν η ίδρυση και λειτουργία των Μεταλυκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) το 2012, τα οποία αναβαθμίστηκαν σε Δημόσια Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης από τον Απρίλιο του 2017, προσφέροντας προγράμματα Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Τα μέτρα αυτά ενίσχυσαν τους δεσμούς μεταξύ της ΕΕΚ και της απασχόλησης οδηγώντας στη βελτίωση της ελκυστικότητας του τομέα και στην αύξηση του ενδιαφέροντος των εργοδοτών. Εκτός από την τυπική εκπαίδευση, η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) συνεχίζει να προσφέρει διάφορα σχέδια που διευκολύνουν την ένταξη των πρόσφατων αποφοίτων και των ανέργων στην αγορά εργασίας, καθώς και προγράμματα ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης σε επιχειρήσεις.

Σε εκτελεστικό επίπεδο, για την καλύτερη υποστήριξη της διακυβέρνησης του συστήματος διά βίου μάθησης στην Κύπρο, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη σύσταση της Εθνικής και της Τεχνικής Επιτροπής Διά Βίου Μάθησης. Επιπλέον, το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) ίδρυσε το Γραφείο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Διά Βίου Μάθησης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων σε μια προσπάθεια συντονισμού των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στον τομέα της διά βίου μάθησης και της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η έρευνα και η ανάλυση που προηγήθηκαν της ανάπτυξης αυτής της στρατηγικής αποκάλυψαν διάφορες προκλήσεις. Οι λεπτομέρειες της ερευνητικής έκθεσης είναι διαθέσιμες από το ΥΠΑΝ. Μια βασική πρόκληση αποτελεί η έλλειψη ενός πλαισίου πολιτικής και ενός θεσμικού πλαισίου για τη διά βίου μάθηση στην Κύπρο, η οποία εμποδίζει την ενιαία κατανόηση των εννοιών, των δομών και των μηχανισμών εφαρμογής. Η απουσία ειδικής αρχής με κατάλληλους πόρους και προσωπικό περιορίζει τόσο τις ευκαιρίες για συνεκτικές εξελίξεις και συστηματική εποπτεία όσο και την εφαρμογή και παρακολούθηση της στρατηγικής για τη διά βίου μάθηση. Ως αποτέλεσμα, πολλά ενδιαφερόμενα μέρη ενεργούν ανεξάρτητα, γεγονός που δεν παρέχει το περιθώριο για την ανάπτυξη ισχυρών και βιώσιμων συμπράξεων και συνεργειών στον τομέα. Επίσης, ο τομέας της εκπαίδευσης ενηλίκων φαίνεται να είναι κατακερματισμένος με περιορισμένους μηχανισμούς εποπτείας.

Επιπλέον, δεν υπάρχει συστηματικός μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης των διαφόρων εθνικών δράσεων στον τομέα της διά βίου μάθησης για τη διασφάλιση ποιότητας, ούτε ποσοτικοί δείκτες για την αξιολόγηση των επιδόσεων του συστήματος. Τέλος, με εξαίρεση τις εσωτερικές διαδικασίες και τις πολιτικές ορισμένων αρχών (π.χ. ΑνΑΔ), δεν υπάρχουν μηχανισμοί συλλογής ολοκληρωμένων δεδομένων που θα παρέχουν τη δυνατότητα για την αξιολόγηση των σχετικών πολιτικών και προγραμμάτων. Έτσι, η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων και των εκπαιδευτών, ιδίως στην εκπαίδευση ενηλίκων, συχνά αμφισβητείται.

Αναπόφευκτα, η πανδημία του κορωνοϊού επηρέασε την αγορά εργασίας ως αποτέλεσμα της μειωμένης οικονομικής δραστηριότητας σε πολλούς τομείς. Το 2020 το ποσοστό ανεργίας των νέων (15-24 ετών) αυξήθηκε σε 18,2%. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 14,5% κατά το τρίτο τρίμηνο του 2021 ως αποτέλεσμα της επανενεργοποίησης των πληγέντων τομέων της οικονομίας²⁷. Ωστόσο, την τελευταία δεκαετία η ανεργία των νέων στην Κύπρο σημειώνει σταθερά ποσοστά πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ²⁸. Η έλλειψη αποτελεσματικών διασυνδέσεων ανάμεσα στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας επηρεάζει αρνητικά τη μετάβαση των νέων στην ενήλικη ζωή και δημιουργεί αναντιστοιχίες δεξιοτήτων. Σε γενικές γραμμές, η συνεργασία ανάμεσα στη βιομηχανία, την ακαδημαϊκή κοινότητα και την έρευνα για ανάπτυξη εφαρμοσμένων και εξειδικευμένων λύσεων για τους νέους πτυχιούχους είναι περιορισμένη. Ένας πρόσθετος παράγοντας είναι η περιορισμένη διαθεσιμότητα υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής, ιδίως για νέους και ενήλικες με χαμηλή εξειδίκευση, που θα μπορούσαν να τους στηρίξουν με εναλλακτικές πορείες. Κατά συνέπεια, μια άλλη πτυχή, στην οποία θα πρέπει να εστιάσει η Κύπρος, είναι η διασφάλιση ότι όλοι οι πολίτες είναι εφοδιασμένοι με βασικές δεξιότητες. Τα υψηλά ποσοστά των νέων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες και το γεγονός ότι μόνο οι μισοί ενήλικες κατέχουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες (45% των ατόμων ηλικίας 16-74 ετών) επιβάλλουν την προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων εντός του συστήματος υποχρεωτικής εκπαίδευσης, την ανάληψη πρωτοβουλιών για αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανειδίκευση των ενηλίκων, την παροχή ευέλικτων ευκαιριών διά βίου μάθησης για διάφορες ηλικιακές ομάδες, την ύπαρξη στοχευμένων υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και τη δημιουργία ισχυρότερων συνεργειών ανάμεσα στον τομέα της εκπαίδευσης και την αγορά εργασίας.

²⁶ Δεδομένα του 2018 και του 2019: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f2b8bedb-2496-11eb-9d7e-01aa75e-d71a1>

²⁷ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών, Κύπρος
²⁸ [Στατιστικές | Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat)

Στοιχεία σχετικά με την ανεργία των νέων (%)				
	2018	2019	2020	2021
Ανεργία των νέων στην Κύπρο (15-24 ετών)	20.2	16.6	18.2	17.1
Ανεργία των νέων στην ΕΕ-27 (15-24 ετών)	16.4	15.3	17.1	-
Ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Κύπρο (ηλικίας 20-34 ετών που εγκατέλειψαν την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς) [ISCED 3-8] ²⁹	78.9	81.7	78.6	80.4
Ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων ανά εκπαιδευτικό επίπεδο στην ΕΕ-27 (ηλικίας 20-34 ετών που εγκατέλειψαν την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς) [ISCED 3-8] ³⁰	80.9	80.9	78.5	79.6
Δεδομένα σχετικά με τη συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ³¹				
	2011	2016		
Ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο (τους τελευταίους 12 μήνες)	42.3	48.1		
Ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση και κατάρτιση στην ΕΕ-27 (τους τελευταίους 12 μήνες)	40.9	44.4		
	2009	2019		
Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση στην Κύπρο (ηλικίας 25-64 ετών) (τις τελευταίες 4 εβδομάδες)	8.3	5.9		
Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση στην ΕΕ-27 (ηλικίας 25-64 ετών) (τις τελευταίες 4 εβδομάδες)	7.9	10.8		

Ο τομέας της εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων αποτελεί σημαντική συνιστώσα του συστήματος διά βίου μάθησης. Παρ' όλα αυτά, εμφανίζεται ως ένας κατακερματισμένος τομέας, επειδή δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο ή πλαίσιο πολιτικής, ούτε συνεκτικοί μηχανισμοί διασφάλισης ποιότητας που να αποσαφηνίζουν τις λειτουργίες και τα πρότυπά του. Ως αποτέλεσμα, η παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων φαίνεται να είναι διασκορπισμένη και μη ρυθμιζόμενη. Ομοίως, τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιτυγχάνονται στη μη τυπική και την άτυπη εκπαίδευση δεν μπορούν να επικυρωθούν ούτε να αναγνωριστούν, καθώς δεν έχει θεσπιστεί ακόμη καμία επίσημη διαδικασία. Τέλος, η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων δεν αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστός τομέας με αποτέλεσμα να μην γίνεται ολοκληρωμένη ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών των ενηλίκων, γεγονός που δυσχεραίνει την άμβλυση των εμποδίων συμμετοχής τους. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει ανισότητες εις βάρος ευάλωτων ομάδων. Για παράδειγμα, οι ενήλικες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο ή προσόντα παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής.

Οι πρόσφατες εξελίξεις σε ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα επιτάχυναν την ανάγκη για ψηφιακό μετασχηματισμό και πράσινη μετάβαση. Το 2019 μόνο ένα 45% των ατόμων (ηλικίας 16-74 ετών) στην Κύπρο υπολογίστηκε ότι διαθέτει βασικό ή άνω του βασικού επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων. Ως εκ τούτου, οι εθνικές μεταρρυθμίσεις και πρωτοβουλίες, εκτός από την εστίαση στην αναβάθμιση της ψηφιακής υποδομής, θα πρέπει να δημιουργήσουν ευκαιρίες για αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανειδίκευση. Στην ίδια κατεύθυνση, η συστηματική ανάλυση των αναγκών της αγοράς εργασίας και των προβλέψεων για τις δεξιότητες είναι απαραίτητη για τον σχεδιασμό προγραμμάτων, μέσα από τα οποία προετοιμάζονται αποτελεσματικά οι απόφοιτοι για το μέλλον. Οι προβλέψεις θα πρέπει να συνάδουν με, και να επηρεάζουν αμοιβαία, την παροχή εκπαίδευσης συνιστώντας προσαρμογές στα Αναλυτικά Προγράμματα με βάση τις αναμενόμενες δεξιότητες και ικανότητες των αποφοίτων. Η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Υ.Σ.Ε.Α.) θα πρέπει να κατευθύνει πιο εύστοχα τους

σπουδαστές, ούτως ώστε να κάνουν τις κατάλληλες επιλογές για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική τους πορεία. Μηχανισμοί παρακολούθησης των αποφοίτων μπορούν να παρέχουν πραγματικά δεδομένα για αξιολόγηση της υφιστάμενης πορείας από την εκπαίδευση στην απασχόληση και, με τον τρόπο αυτό, να συμβάλουν στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Η αποτελεσματική ένταξη των φοιτητών στην αγορά εργασίας αναμένεται να συμβάλει στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, καθώς και στην επίτευξη αποτελεσμάτων σε προσωπικό επίπεδο, όπως η πρόκληση αισθημάτων ολοκλήρωσης, η σταθερότητα, η οικονομική ασφάλεια, η αυτοπεποίθηση και η ευημερία.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΑνΑΔ παρακολουθεί συστηματικά τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας παρέχοντας προβλέψεις και εκτιμήσεις για τις ανάγκες απασχόλησης και κατάρτισης. Σε τακτική βάση, κάθε 2-3 χρόνια, η ΑνΑΔ παρέχει δεκαετείς προβλέψεις για τις ανάγκες απασχόλησης σε οικονομικούς τομείς και επαγγέλματα που καλύπτουν όλο το φάσμα της αγοράς εργασίας στην Κύπρο. Επιπρόσθετα, η ΑνΑΔ διενεργεί ετήσια διερεύνηση μέσα από την οποία εντοπίζονται οι ειδικότητες και δεξιότητες που παρουσιάζουν ανάγκες στην κυπριακή οικονομία. Στη μελέτη αυτή συλλέγονται και αναλύονται οι απόψεις των επιχειρήσεων, των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Τα αποτελέσματα των μελετών της ΑνΑΔ για την πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες αξιοποιούνται από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής για την ανάπτυξη στρατηγικών και πολιτικών στην εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση. Επιπλέον, αξιοποιούνται σε επιχειρησιακό επίπεδο για την ανάπτυξη αναλυτικών προγραμμάτων στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των αναλυτικών προγραμμάτων των τεχνικών σχολών και των Μεταλυκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) του ΥΠΑΝ. Χρησιμοποιούνται, επίσης, από άτομα που ασχολούνται με τη συμβουλευτική, όπως οι καθηγητές επαγγελματικού προσανατολισμού στη μέση εκπαίδευση και οι σύμβουλοι απασχόλησης, καθώς και από το ευρύ κοινό. Τα πορίσματα των ερευνητικών μελετών της ΑνΑΔ για την πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες αποτελούν σημαντικό εργαλείο για τον επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβάλλουν στη βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Με βάση τα ευρήματα, διατυπώνονται προτάσεις/εισηγήσεις για την υλοποίηση των αντίστοιχων δραστηριοτήτων της ΑνΑΔ με στόχο την κάλυψη των αναγκών και τον μετριασμό των προβλημάτων της αγοράς εργασίας.

Το εκπαιδευτικό προσωπικό έχει βασικό ρόλο στην καλλιέργεια της κουλτούρας διά βίου μάθησης. Εφόσον οι στάσεις αυτές πρέπει να μεταδοθούν στους μαθητές από τα πρώτα χρόνια της σχολικής τους εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αναπτύξουν ειδικά σύνολα δεξιοτήτων για να μπορούν να μεταδώσουν αποτελεσματικά τη νέα κουλτούρα. Οι μεταγνωστικές ικανότητες, οι ψηφιακές, οι πράσινες, οι επιχειρηματικές δεξιότητες και οι δεξιότητες ζωής είναι μερικά παραδείγματα των ικανοτήτων που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτικοί. Ομοίως, θα πρέπει να παρασχεθεί υποστήριξη για την επαγγελματοποίηση των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών ενηλίκων, καθώς δεν υπάρχει προς το παρόν μηχανισμός αξιολόγησης των προσόντων, της απόδοσης και της αποτελεσματικότητάς τους.

²⁹ Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2020

³⁰ Αυτόθι

³¹ Έρευνα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών, Κύπρος

Όραμα

Η Εθνική Στρατηγική Διά Βίου Μάθησης (ΕΣΔΒΜ) 2021-2027 φιλοδοξεί να παράσχει ένα μακροπρόθεσμο στρατηγικό πλαίσιο για την ανάπτυξη μιας κοινωνίας της γνώσης, στην οποία όλοι οι πολίτες θα έχουν ευκαιρίες μάθησης με στόχο την ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεών τους, που θα διευκολύνει την προσωπική και κοινωνική τους πρόοδο, την επαγγελματική τους ανέλιξη, την κοινωνική ενσωμάτωση, την ανθεκτικότητα και την ευημερία τους.

Στρατηγικοί Οριζόντιοι Πυλώνες

Η διά βίου μάθηση είναι μια διαδικασία ολιστικής ανάπτυξης ικανοτήτων για την προσωπική ολοκλήρωση, την ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή στην κοινωνία και την επαγγελματική πρόοδο. Η στρατηγική, εφόσον είναι ενημερωμένη, απορρέει από το ευρωπαϊκό και εθνικό πολιτικό πλαίσιο, όπως αναλύεται στα προηγούμενα κεφάλαια. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Βασικές Ικανότητες για τη Διά Βίου Μάθηση συμμερίζεται τη φιλοσοφία για προσανατολισμό της διά βίου μάθησης με βάση τις ικανότητες και ορίζει οκτώ βασικές ικανότητες: α) γραμματισμός, β) μαθηματική ικανότητα, γ) πολυγλωσσία, δ) ψηφιακή ικανότητα, ε) προσωπική, κοινωνική ικανότητα και μεταγνωστικές ικανότητες, στ) ικανότητες που σχετίζονται με την ενεργό πολιτότητα, ζ) επιχειρηματικότητα και η) πολιτιστική συνείδηση και έκφραση. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 αναγνωρίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης αυτών των ικανοτήτων στο σύστημα και την κουλτούρα της διά βίου μάθησης, ενώ προωθεί και τη διάδοση άλλων εγκάρσιων δεξιοτήτων, όπως η επικοινωνία, η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα και η επίλυση προβλημάτων.

Η διά βίου μάθηση είναι ένα πολύπλευρο σύστημα που επηρεάζεται από ποικίλες δυνάμεις. Όταν οι παράγοντες αυτοί εξετάζονται ως πρακτικά ζητήματα, μπορεί να εμπίπτουν στην αρμοδιότητα διαφόρων αρχών. Ωστόσο, είναι σημαντικό να εξεταστούν ο αντίκτυπος και η συμβολή τους στο σύστημα της διά βίου μάθησης. Από την άποψη αυτή, οι ακόλουθες έννοιες θεωρούνται ως πυλώνες λόγω της σημαντικής οριζόντιας επιρροής τους στα στρατηγικά μέτρα της ΕΣΔΒΜ 2021-2027.

3. Όραμα και Στρατηγικοί Οριζόντιοι Πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής

Ψηφιακός μετασχηματισμός

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, καθώς και οι αναδυόμενες συνθήκες εξ αποστάσεως εργασίας και εκπαίδευσης λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού έχουν θέσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό στο επίκεντρο της πολιτικής ατζέντας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Η ψηφιακή μετάβαση αποτελεί επιτακτική ανάγκη σε όλα τα επίπεδα για τις ανεπτυγμένες χώρες, ώστε να ενισχύσουν τις οικονομίες τους, να αντιμετωπίσουν τις παγκόσμιες προκλήσεις, να μεγιστοποιήσουν τις δυνατότητές τους και να επιτύχουν τους στόχους τους. Ταυτόχρονα, οι ψηφιακές εξελίξεις θα πρέπει να κατευθύνονται προς τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027, λαμβάνοντας υπόψη αυτή την αναγκαιότητα, εστιάζει στην ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού και των ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών οι οποίοι αποτελούν βασικό στοιχείο αυτού του μετασχηματισμού. Στην Κύπρο, ένα μεγάλο μέρος των μεταρρυθμίσεων του ψηφιακού μετασχηματισμού αποτελούν ευθύνη του Υφυπουργείου Έρευνας Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής (ΥΕΚΨΠ). Οι ψηφιακές δεξιότητες θεωρούνται απαραίτητες για τα άτομα, ώστε να αξιοποιούν τις ευκαιρίες μάθησης, να ανταγωνίζονται στην αγορά εργασίας και να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν βασικούς παράγοντες για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες είναι εφοδιασμένοι με τις κατάλληλες ψηφιακές δεξιότητες και ότι μπορούν να ευημερήσουν στην ψηφιακή εποχή. Ως εκ τούτου, οι μεταρρυθμίσεις προς την κατεύθυνση της ψηφιακής εκπαίδευσης και η παροχή προγραμμάτων διά βίου μάθησης προσβάσιμων σε όλους αποτελούν τα κύρια θέματα της ΕΣΔΒΜ 2021-2027.

Πράσινη μετάβαση και βιωσιμότητα

Η κλιματική αλλαγή και η περιβαλλοντική κρίση αποτελούν σοβαρές προκλήσεις που απαιτούν την άμεση ανάληψη δράσεων για ένα πιο βιώσιμο οικονομικό μοντέλο. Η μετάβαση αυτή προϋποθέτει θεμελιώδεις προσαρμογές σε όλους τους τομείς με στόχο ένα βιώσιμο μέλλον και θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής μας. Κλιματικά ουδέτερα οικοσυστήματα, ενεργειακά αποδοτικές βιομηχανίες και μη τοξικά περιβάλλοντα είναι μερικοί μόνο από τους στόχους της πράσινης μετάβασης, που θα μεταμορφώσουν το σκηνικό της οικονομικής μας δραστηριότητας. Αυτή η νέα προσέγγιση απαιτεί ειδικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις, ώστε τα άτομα να μπορούν να υποστηρίξουν ενεργά την κοινότητά τους για την επιτυχή μετάβαση προς μια οικολογικά βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, θα προκύψουν νέες θέσεις εργασίας και ευκαιρίες για την προώθηση της «πράσινης απασχόλησης», ενώ άλλες θα αντικατασταθούν ή θα επαναπροσδιοριστούν. Η επιταχυνόμενη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία στην Κύπρο έχει συμπεριληφθεί ως άξονας πολιτικής στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ). Συντεταγμένη με αυτές τις προσπάθειες σε εθνικό επίπεδο, η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 στοχεύει να παρέχει τα μέσα με τα οποία οι πολίτες μπορούν να αποκομίσουν τα οφέλη αυτής της μετάβασης και να προσαρμοστούν στις νέες διαδικασίες, ως μέτρο αύξησης της απασχολησιμότητας και της οικοδόμησης μιας πράσινης οικονομίας.

Συμπερίληψη και ισότητα

Σύμφωνα με την πρώτη αρχή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων³², όλοι έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση. Οι ευκαιρίες διά βίου μάθησης θα πρέπει να είναι προσβάσιμες και διαθέσιμες σε όλους τους πολίτες, ώστε να μπορούν να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, να συμμετέχουν στην κοινωνία και να επιτύχουν στη ζωή. Η ίση μεταχείριση και οι ευκαιρίες για διά βίου μάθηση πρέπει να παρέχονται ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη, το φύλο, την εθνικότητα, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Επιπλέον, για την προώθηση της ισότητας και τη διασφάλιση ότι κανείς δεν μένει πίσω, πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση των εμποδίων και των προκλήσεων των ατόμων που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο και των ομάδων που δεν εκπροσωπούνται επαρκώς. Η πανδημία του κορωνοϊού ανέδειξε ακόμη περισσότερο το γεγονός ότι η εκπαιδευτική επιτυχία ακολουθεί κοινωνικά πρότυπα, που σημαίνει ότι οι μη προνομιούχες ομάδες υπερεκπροσωπούνται στο σύνολο

³² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en

των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις. Ως εκ τούτου, ζητήματα όπως η ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή στην εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία, η παροχή εναλλακτικών διαδρομών για τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η επανειδίκευση των ενηλίκων με χαμηλή εξειδίκευση, οι προσβάσιμες εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρίες, οι δυνατότητες για επανένταξη στην εκπαίδευση ή ένα αποτελεσματικό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) είναι ιδιαίτερης σημασίας για την ΕΣΔΒΜ της Κύπρου για την περίοδο 2021-2027.

Επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης

Η αναγνώριση, επικύρωση και πιστοποίηση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό μιας επιτυχημένης και αποτελεσματικής πολιτικής διά βίου μάθησης, καθώς ενισχύει την προβολή και τη δυνατότητα μεταφοράς των δεξιοτήτων που αποκτώνται μέσα από προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ή από την εργασιακή πείρα. Ένας ολοκληρωμένος μηχανισμός επικύρωσης θα μπορούσε να λειτουργήσει ως πολύτιμο κίνητρο και παράγοντας παρακίνησης για τα άτομα, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις. Μια σειρά ευρωπαϊκών πολιτικών και κατευθυντήριων γραμμών έχουν καθοριστεί για την ευθυγράμμιση και τον συντονισμό των δράσεων των κρατών μελών προς αυτή την κατεύθυνση. Ωστόσο, παρά τις διάφορες αποσπασματικές προσπάθειες, δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο εθνικό σύστημα. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για περαιτέρω εξελίξεις σε αυτόν τον τομέα, υποστηρίζει κάθε προσπάθεια για την καθιέρωση διαδικασιών επικύρωσης και αξιολόγησης, την εισαγωγή προτύπων ποιότητας για τα προγράμματα μη τυπικής μάθησης και τη δημιουργία διασύνδεσης ανάμεσα στις ρυθμίσεις επικύρωσης και πιστοποίησης.

Υγεία και ευημερία

Η διά βίου μάθηση θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μέσο για την προώθηση της ατομικής και κοινωνικής ευημερίας. Η συνεχής προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να είναι ευέλικτοι και προσαρμόσιμοι στο ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον καλλιεργώντας την ανθεκτικότητά τους σε προκλήσεις και κρίσεις. Αυτό μπορεί να αυξήσει τις ευκαιρίες για επαγγελματική πρόοδο και υψηλότερους μισθούς ως μέσα για μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Το πιο σημαντικό είναι ότι η διά βίου μάθηση διανοίγει, επίσης, προοπτικές κοινωνικοποίησης και κοινωνικής συμμετοχής. Τα κοινωνικο-συναισθηματικά αποτελέσματα της μάθησης, όπως η αυτοπεποίθηση και η αυτοαποτελεσματικότητα, είναι σημαντικοί παράγοντες για την ενίσχυση της αίσθησης της υγείας και της ευημερίας των ατόμων. Από την άποψη αυτή, η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 φιλοδοξεί να συμβάλει στην υγεία και την ευημερία των πολιτών, παρέχοντας ευκαιρίες για εκπαίδευση και κατάρτιση.

Κουλτούρα διά βίου μάθησης

Η συμμετοχή σε προγράμματα διά βίου μάθησης προϋποθέτει θετική διάθεση απέναντι στη μάθηση. Οι στάσεις αυτές καλλιεργούνται από τα πρώτα στάδια της σχολικής εκπαίδευσης και συχνά οδηγούν σε προσδοκίες για ανώτερη εκπαίδευση και σταδιοδρομία. Για τον λόγο αυτό, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς έχουν βασικό ρόλο στην προώθηση των αξιών της διά βίου μάθησης στα παιδιά. Ομοίως, οι δημόσιες προσπάθειες μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση κουλτούρας διά βίου μάθησης αμβλύνοντας τα πιθανά εμπόδια για τους εκπαιδευόμενους και παρέχοντας ουσιαστικά κίνητρα για τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Η ΕΣΔΒΜ 2021-2027 αναγνωρίζει τη σημασία της κουλτούρας της διά βίου μάθησης και φιλοδοξεί να καθιερώσει μια νέα προσέγγιση της μάθησης, που θα υποστηρίξει την ανάπτυξη κάθε εκπαιδευόμενου.

Οι στρατηγικές προτεραιότητες που παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο προέκυψαν από την εμπειριστατωμένη έρευνα που διεξήχθη κατά την περίοδο μεταξύ Ιουλίου 2020 και Ιουλίου 2021. Οι προτεραιότητες αυτές οριστικοποιήθηκαν κατά τις διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν με τους ενδιαφερόμενους φορείς και τους κοινωνικούς εταίρους. Η εκτεταμένη έρευνα και οι διαβουλεύσεις ανέδειξαν τα σημαντικότερα κενά και τις ανάγκες του συστήματος διά βίου μάθησης στην Κύπρο. Για την επίτευξη του οράματος της ΕΣΔΒΜ 2021-2027, καθορίστηκαν τέσσερις στρατηγικές προτεραιότητες και στόχοι, οι οποίοι παρέχουν ένα μακροπρόθεσμο στρατηγικό πλαίσιο διά βίου μάθησης για την ανάπτυξη μιας κοινωνίας βασισμένης στη γνώση και χωρίς αποκλεισμούς. Παράλληλα, εμπειρογνώμονες από την εθνική και ευρωπαϊκή σκηνή παρέιχαν καθοδήγηση για τον αποτελεσματικό στρατηγικό σχεδιασμό και προγραμματισμό με βάση επιτυχημένα παραδείγματα και βέλτιστες πρακτικές. Οι τέσσερις βασικές προτεραιότητες είναι οι εξής:

- 1. Θέσπιση του πλαισίου διακυβέρνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης** που περιλαμβάνει ρυθμίσεις πολιτικής και σχέδια δράσης με σαφείς ρόλους των ενδιαφερόμενων μερών και χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Επιπλέον, απαιτείται ο προσδιορισμός βασικών δεικτών απόδοσης και κριτηρίων για τη διασφάλιση ποιότητας και τη διενέργεια συνεχών βελτιώσεων.
- 2. Μείωση της ανεργίας των νέων και αναβάθμιση δεξιοτήτων/επανεκπαίδευση των νέων και του εργατικού δυναμικού** μέσα από την παροχή ευκαιριών μάθησης που αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και λαμβάνουν υπόψη την ψηφιακή και πράσινη μετάβαση, με έμφαση στα άτομα που απειλούνται από την ανεργία και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων/επανεκπαίδευση του εθνικού εργατικού δυναμικού.
- 3. Αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση** με τη βελτίωση της ποιότητας του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, την παροχή κινήτρων σε άτομα και επιχειρήσεις, την εξάλειψη των εμποδίων, καθώς και τη μεγαλύτερη προβολή και ενίσχυση της ενημέρωσης και επικοινωνίας.
- 4. Βελτίωση της επαγγελματικής πρακτικής των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών ενηλίκων** και υποστήριξη των εκπαιδευτών όλων των μαθησιακών επιπέδων για την ανάπτυξη δεξιοτήτων διά βίου μάθησης.

4. Στρατηγικές Προτεραιότητες και Στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για τη Διά Βίου Μάθηση

Στρατηγική προτεραιότητα 1: Πλαίσιο Διακυβέρνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

1.1 Θέσπιση της διοικητικής και οικονομικής διαχείρισης

Η εφαρμογή της διά βίου μάθησης συγκεντρώνει διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη και, ως εκ τούτου, απαιτείται ισχυρή διαχείριση. Ο συντονισμός μεταξύ των βασικών ενδιαφερόμενων μερών αποτελεί πάντα πρόκληση, αλλά είναι πολύ σημαντικός για την επίτευξη συναίνεσης προς ένα κοινό όραμα και στόχους. Κάθε ενδιαφερόμενο μέρος πρέπει να έχει σαφή ρόλο και ευθύνη για τη συλλογική εφαρμογή της στρατηγικής, ώστε οι λειτουργίες και οι διαδικασίες να είναι ευθυγραμμισμένες. Επομένως, ένα ισχυρό και ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο είναι απαραίτητο για την επιτυχή και αποτελεσματική εκτέλεση της στρατηγικής για τη διά βίου μάθηση, επιτρέποντας παράλληλα την ευελιξία για βιώσιμες και μακροχρόνιες εξελίξεις. Επιπρόσθετα, καθώς οι οικονομικοί πόροι για τη διά βίου μάθηση προέρχονται από διάφορες δημόσιες και ιδιωτικές πηγές, απαιτείται μια συνολική οικονομική διαχείριση και λεπτομερής κατάρτιση αναλυτικού προϋπολογισμού για την αποτελεσματική χρήση των πόρων.

1.2 Καθορισμός του πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση αποτελούν βασικά στοιχεία κάθε στρατηγικής και της επιτυχημένης εφαρμογής της. Λόγω της πολυπλοκότητας της διά βίου μάθησης, απαιτείται μια πιο συστηματική εποπτεία. Επίσης, η αρχή παρακολούθησης πρέπει να έχει το νομικό δικαίωμα να ζητά αποδεικτικά στοιχεία, να παρακολουθεί τις δράσεις και να συμβουλεύει τους εμπλεκόμενους φορείς, ώστε να διασφαλίζονται τα προκαθορισμένα επίπεδα επιδόσεων. Ως εκ τούτου, πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε δεδομένα. Η διαχείριση των επιδόσεων και η διασφάλιση ποιότητας θα πρέπει να βασίζονται σε σαφείς, συγκεκριμένους, προκαθορισμένους και μετρήσιμους δείκτες και κριτήρια. Οι ΒΔΑ πρέπει να είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένοι με τις προτεραιότητες της στρατηγικής.

Στρατηγική προτεραιότητα 2: Μείωση της Ανεργίας των Νέων και Αναβάθμιση των δεξιοτήτων/ Επανεπίδραση των Νέων και του Εργατικού Δυναμικού

2.1 Ευθυγράμμιση της παροχής εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας

Η προσφορά και η ζήτηση δεξιοτήτων πρέπει να ευθυγραμμιστούν. Για να επιτευχθεί αυτό όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν ένα επαρκές επίπεδο βασικών δεξιοτήτων, καθώς και θετικές προσδοκίες για την ακαδημαϊκή τους επιτυχία. Θα πρέπει να παρέχονται εναλλακτικές διαδρομές για την κάλυψη των αναγκών όλων των ατόμων, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ανάγκη για ψηφιακή και πράσινη μετάβαση. Ταυτόχρονα, η παροχή εκπαίδευσης θα πρέπει να προσαρμόζεται συνεχώς στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας με βάση σαφείς προβλέψεις, έρευνες και εκθέσεις. Επίσης, η στενή παρακολούθηση και ο έλεγχος των αποφοίτων μπορεί να διασφαλίσει ότι οι αναντιστοιχίες εντοπίζονται και αντιμετωπίζονται. Το χάσμα ανάμεσα στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας μπορεί να αμβλυνθεί μόνο εάν υπάρχουν στενές συνεργασίες, συνέργειες και συμμαχίες. Η στρατηγική για τη διά βίου μάθηση προνοεί ότι τέτοιες συνεργασίες θα πρέπει να αρχίσουν να δημιουργούνται συστηματικά και μεθοδικά.

2.2 Καθιέρωση στοχευμένων μέτρων για τα άτομα που διατρέχουν τον κίνδυνο ανεργίας

Στο πλαίσιο των αξιών της ισότητας, της δικαιοσύνης και της ένταξης, η εκπαίδευση και η κατάρτιση πρέπει να παρέχονται σε όλους ισότιμα και δίκαια. Αυτό συνεπάγεται την παροχή ίσων ευκαιριών σε άτομα που διατρέχουν κίνδυνο να μείνουν άνεργα. Η πρόσβαση στην πληροφόρηση, η διαθεσιμότητα των προγραμμάτων και η ύπαρξη ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων αποτελούν βασικά στοιχεία στον τομέα της διά βίου μάθησης. Απαιτείται τμηματοποίηση βάσει ανάλυσης για τον εντοπισμό συγκεκριμένων ομάδων-στόχων καθώς και των αναγκών τους, που θα οδηγήσει σε πιο στοχευμένες και αποτελεσματικές παρεμβάσεις.

2.3 Επανεπίδραση των νέων και του εργατικού δυναμικού

Το ανθρώπινο δυναμικό είναι ο πολυτιμότερος πόρος μιας χώρας, επομένως τα άτομα πρέπει να αναπτύσσουν συνεχώς τις δεξιότητες και τα προσόντα τους ακολουθώντας τις νέες παγκόσμιες εξελίξεις, όπως η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση. Οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι πρέπει να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν ότι η περαιτέρω κατάρτιση θα τους καταστήσει πιο αποτελεσματικούς και σχετικούς με την αγορά εργασίας, επομένως, πρέπει να τους δίνονται έξυπνα κίνητρα για να συμμετέχουν σε επαρκή προγράμματα κατάρτισης. Η μάθηση και οι ικανότητες που αποκτώνται μέσα από την εργασιακή πείρα αποτελούν καθοριστικής σημασίας βήμα για πρόοδο και, για τον λόγο αυτό, απαιτείται ένα επίσημο σύστημα επικύρωσης και αναγνώρισης.

Στρατηγική προτεραιότητα 3: Αύξηση της Συμμετοχής των Ενηλίκων στη Διά Βίου Μάθηση

3.1 Βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων

Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διά βίου μάθησης και προσφέρει ευκαιρίες για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη σε ατομικό επίπεδο. Συμβάλλει, επίσης, στην ανάπτυξη και την οικονομική σταθερότητα των κοινωνιών. Η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων πρέπει να δημιουργεί προοπτικές σε όλους τους ενήλικες να αναπτύξουν τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους είτε αυτές είναι βασικές είτε ψηφιακές είτε παγκόσμιες είτε οριζόντιες, κλπ. Η ανάπτυξη ικανοτήτων μπορεί να ενισχύσει τις κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς, τις βιώσιμες και πιο ανθεκτικές κοινωνίες και να οδηγήσει στην προσωπική ευημερία, καθώς αυξάνει τις δυνατότητες επιτυχίας στη ζωή. Ως εκ τούτου, ένα ολοκληρωμένο εθνικό πλαίσιο για την εκπαίδευση ενηλίκων και τα μέτρα του θα στηρίξει την ποιότητα του τομέα.

3.2 Θέσπιση κινήτρων για συμμετοχή και εξάλειψη των εμποδίων

Ευθυγραμμισμένη με τις αξίες της ισότητας και της ποιότητας, η διά βίου μάθηση θα πρέπει να είναι προσβάσιμη και σχετική για όλους τους ενήλικες. Με τη θέσπιση και την παροχή κινήτρων, ιδίως σε άτομα που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο, ούτως ώστε να συμμετέχουν στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, η πρόοδος γίνεται συνεκτική και συλλογική. Για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεπίδραση, καθώς και για την αντιμετώπιση των εμποδίων συμμετοχής απαιτούνται συνεργατικές προσπάθειες. Από την άποψη αυτή, τα οικονομικά και άλλα είδη κινήτρων προς τα ιδρύματα και τους οργανισμούς μπορούν να ανοίξουν νέους δρόμους για τα άτομα.

3.3 Βελτίωση της ενημέρωσης και επικοινωνίας

Η παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων παραμένει απρόσιτη και αναποτελεσματική εάν δεν προωθείται επαρκώς. Η ανοικτή και συνεχής πρόσβαση στην πληροφόρηση και οι ενημερωτικές εκστρατείες για τα διαθέσιμα προγράμματα είναι απαραίτητες για τη διαρκή προβολή του εύρους δράσης στον τομέα αυτό προς το κοινό. Οι στοχευμένες δραστηριότητες που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων θεωρούνται πράγματι πιο αποτελεσματικές. Ένα σημαντικό σημείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι οι δραστηριότητες διαδικτυακής επικοινωνίας δεν φέρνουν πάντα τα επιθυμητά αποτελέσματα, ιδίως όταν απευθύνονται σε ενήλικες με περιορισμένες ψηφιακές δεξιότητες. Η επικοινωνία και η ενημέρωση δεν συνεπάγει μόνο την πρόσβαση σε πληροφορίες για τα διαθέσιμα προγράμματα, αλλά και για τα οφέλη της διά βίου μάθησης σε όλα τα επίπεδα (π.χ. προσωπικό, επαγγελματικό, κοινωνικό).

3.4 Ανάπτυξη και προσφορά προγραμμάτων για μάθηση που δεν σχετίζεται με την εργασία

Η ολιστική προσέγγιση της διά βίου μάθησης θα πρέπει να προσφέρει ισόρροπη έμφαση στα ακαδημαϊκά μαθήματα, την επαγγελματική ανάπτυξη, την κοινωνικο-συναισθηματική ολοκλήρωση, την εκπαίδευση του πολίτη και την ευημερία, αλλά και να προωθεί δεξιότητες ζωής. Η διά βίου μάθηση θα πρέπει να παρέχεται σε πολλαπλές μορφές, σχήματα και δομές. Υπό αυτή την έννοια, η μάθηση που δεν σχετίζεται με την εργασία θεωρείται ως μια δυνατότητα για τα άτομα να ξεδιπλώσουν τις μοναδικές τους δυνατότητες προσφέροντας, με τον τρόπο αυτό, σκοπό, νόημα και προορισμό στη ζωή τους.

Στρατηγική προτεραιότητα 4: Εκπαιδευτικοί, Εκπαιδευτές, Εργαζόμενοι στον τομέα της Νεολαίας και Εκπαιδευτές Ενηλίκων

4.1. Ενίσχυση της επαγγελματικής πρακτικής των εργαζόμενων στον τομέα της νεολαίας, των εκπαιδευτών και των εκπαιδευτών ενηλίκων και υποστήριξη αριθμού εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων διά βίου μάθησης.

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών και των διευθυντών των σχολείων είναι ουσιαστικός για την οικοδόμηση κουλτούρας διά βίου μάθησης και την καλλιέργεια του πάθους για μάθηση από μικρή ηλικία. Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού ευθυγραμμίζεται με την ουσία της διά βίου μάθησης, επομένως, το διδακτικό προσωπικό όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων θα πρέπει να είναι εφοδιασμένο με δεξιότητες διά βίου μάθησης και να τις ενσωματώνει στην καθημερινή του πρακτική. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας, οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές ενηλίκων πρέπει να υποστηρίζονται και να εκπαιδεύονται καλύτερα, καθώς το επάγγελμά τους δεν συνεπάγεται κάποια προδιαγεγραμμένη επαγγελματική πορεία. Πρόκειται για επαγγελματίες με μια μεγάλη ποικιλία επαγγελματικών προσόντων και συνόλων γνώσεων από τον τομέα, συνήθως, της ειδικότητάς τους και τα γνωστικά τους αντικείμενα, αλλά και με προθυμία να αποκτήσουν επιπλέον προσόντα για την παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης. Ωστόσο, η απουσία ρυθμιστικών μηχανισμών επηρεάζει τον επαγγελματισμό και τις συνθήκες εργασίας τους. Είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση στην επαγγελματική τους κατάρτιση και να υποστηριχθούν με καινοτόμες προσεγγίσεις και πόρους, καθώς αυτό αναμένεται να αυξήσει και την ποιότητα του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων.

5. Βασικοί Δείκτες Απόδοσης

Οι Βασικοί Δείκτες Απόδοσης (ΒΔΑ) που παρουσιάζονται κατωτέρω επιλέχθηκαν για την υποστήριξη και την παρακολούθηση της επίτευξης των στρατηγικών προτεραιοτήτων. Παρόμοια με τις στρατηγικές προτεραιότητες, οι δείκτες αυτοί προέκυψαν από την εκτεταμένη έρευνα και τις διαβουλεύσεις που διεξάχθηκαν με σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και λαμβάνουν υπόψη το εθνικό και το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Σε κάθε στρατηγική προτεραιότητα αντιστοιχούν συγκεκριμένοι δείκτες που αποτελούν τα κύρια μέτρα για την παρακολούθησή τους, συμπεριλαμβανομένου του χρονοδιαγράμματος επίτευξης ή του ζητούμενου στόχου για το 2027. Ωστόσο, εντός του πλαισίου παρακολούθησης, διασφάλισης ποιότητας και αξιολόγησης, η Εθνική και η Τεχνική Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης έχουν τη δυνατότητα να προσθέσουν δείκτες υποστήριξης και να τροποποιήσουν τους υπάρχοντες, ανάλογα με τις ανάγκες.

A/A	Δείκτης	Στόχος	Πηγή δεδομένων
Στρατηγική προτεραιότητα 1: Πλαίσιο διακυβέρνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης			
1	Ολοκληρωμένη διακυβέρνηση και θεσμικό πλαίσιο για τη στρατηγική διά βίου μάθησης <ul style="list-style-type: none"> Επιχειρησιακή δομή και οργανόγραμμα με τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων αρχών και των ενδιαφερόμενων μερών (εσωτερικοί κανόνες και διαδικασίες/ετοιμασία σύντομου εγγράφου) 	2022/2023	Εθνική και Τεχνική Επιτροπή ³³
2	Αναλυτική δημόσια δαπάνη για τη διά βίου μάθηση ως ποσοστό του ΑΕΠ και των συνολικών δαπανών για την εκπαίδευση <ul style="list-style-type: none"> Για κάθε αρχή/ενδιαφερόμενο μέρος που χορηγεί προϋπολογισμό για τη διά βίου μάθηση, θα παρέχεται λεπτομερής ανάλυση για κάθε έτος/περίοδο που θα συμφωνηθεί από την Εθνική και την Τεχνική Επιτροπή. 	Ετήσια	Εθνική και Τεχνική Επιτροπή
3	Διαδικασία εσωτερικής/εξωτερικής αξιολόγησης <ul style="list-style-type: none"> Διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη διασφάλιση της ποιότητας και της συνεχούς βελτίωσης. Θα ανατεθούν συγκεκριμένοι ρόλοι και αρμοδιότητες για τους εσωτερικούς και εξωτερικούς αξιολογητές. 	2023	Εθνική και Τεχνική Επιτροπή
4	Έκθεση πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης <ul style="list-style-type: none"> Το πλαίσιο για την παρακολούθηση της στρατηγικής θα αναπτυχθεί με βάση λεπτομερείς ΒΔΑ και πηγές δεδομένων. 	2023	Εθνική και Τεχνική Επιτροπή
5	Εκθέσεις παρακολούθησης με συστάσεις <ul style="list-style-type: none"> Ενδιάμεση και τελική έκθεση παρακολούθησης και αξιολόγησης, η οποία θα περιλαμβάνει συγκεκριμένες συστάσεις για τη βελτίωση της στρατηγικής και τις προσαρμογές που ενδεχομένως απαιτούνται. 	Ενδιάμεση και τελική έκθεση παρακολούθησης και αξιολόγησης	Εθνική και Τεχνική Επιτροπή

Στρατηγική προτεραιότητα 2: Μείωση της ανεργίας των νέων			
6	Ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	< 9%	Ετήσια Στατιστικά Στοιχεία για την Εκπαίδευση
7	Ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (άτομα ηλικίας 30-34 ετών)	65%	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
8	Νέοι Εκτός, Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (ΕΑΕΚ) ανά φύλο, ηλικία και εργασιακό καθεστώς [15-34]	< 10%	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
9	Ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων ανά εκπαιδευτικό επίπεδο (ηλικίας 20-34 ετών που εγκατέλειψαν την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς) [ISCED 3-8]	85%	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
10	Ποσοστό απασχόλησης (άτομα ηλικίας 20-64 ετών) ³⁴	80%	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
11	Αριθμός συμμετεχόντων για την ένταξη των ανέργων και των μη ενεργών ατόμων στην απασχόληση	Ετήσια	ΑνΑΔ
12	Αριθμός συμμετεχόντων σε προγράμματα διά βίου μάθησης για τους απασχολούμενους	Ετήσια	ΑνΑΔ
13	Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων με χαμηλή εξειδίκευση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση	Ετήσια	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

³³ Οι αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή και την παρακολούθηση της στρατηγικής είναι η Εθνική και η Τεχνική Επιτροπή. Οι δύο αυτές επιτροπές θα αποφασίσουν κατά πόσο θα συσταθεί ένας νέος φορέας ή αν θα αναθεωρηθεί ο ρόλος τους για να βελτιώσουν την ικανότητά τους για την εφαρμογή της.

³⁴ Ο εθνικός στόχος για το ποσοστό απασχόλησης αφορά την ηλικιακή ομάδα 20-64 έτσι ώστε να συμβαδίζει με τον ευρωπαϊκό στόχο (78% μέχρι το 2030). Ωστόσο, η παρακολούθηση του στόχου θα γίνεται και για την ηλικιακή ομάδα των νέων 15-29 ετών, για την οποία στοιχεία είναι διαθέσιμα.

Στρατηγική προτεραιότητα 3: Αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση

14	Αριθμός πιστοποιημένων κέντρων επαγγελματικής κατάρτισης, εκπαιδευτών επαγγελματικής κατάρτισης και εγκαταστάσεων επαγγελματικής κατάρτισης	Ετήσια	ΑναΔ (Σύστημα Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Συντελεστών Παροχής Κατάρτισης)
15	Πλαίσιο πολιτικής για την επικύρωση και αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης	Μέχρι το 2023	ΥΠΑΝ
16	Ποσοστό ατόμων (ηλικίας 16-74 ετών) με βασικό ή άνω του βασικού επίπεδο γενικών ψηφιακών δεξιοτήτων	70%	Έρευνα ΤΠΕ
17	Κεντρική ψηφιακή πλατφόρμα για την ενημέρωση σχετικά με τα διαθέσιμα προγράμματα και τον αριθμό των επισκεπτών	Μέχρι το 2023/Ετήσια	Εθνική και Τεχνική Επιτροπή/ ΥΕΚΨΠ
18	Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων στην εκπαίδευση και κατάρτιση (τους τελευταίους 12 μήνες)	60%	Έρευνα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων

Στρατηγική προτεραιότητα 4: Εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτές και εκπαιδευτές ενηλίκων

19	Πλαίσιο για το επαγγελματικό καθεστώς των εκπαιδευτών ενηλίκων	2024	Εθνική και Τεχνική Επιτροπή
20	Υποχρεωτικό πρόγραμμα κατάρτισης που προσφέρεται σε εκπαιδευτές ενηλίκων χωρίς εκπαιδευτικό υπόβαθρο	2027	ΥΠΑΝ/Π.Ι.Κ.
21	Ενισχυμένη επαγγελματική πρακτική των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων για την ανάπτυξη δεξιοτήτων διά βίου μάθησης	2027	ΥΠΑΝ/Π.Ι.Κ.

6. Σχέδιο Δράσης

Ενδεικτικές δράσεις για την επίτευξη κάθε προτεραιότητας θα παρουσιάζονται στο σχέδιο δράσης, που θα συνοδεύει την ΕΣΔΒΜ 2021-2027 ως ξεχωριστό έγγραφο. Το σχέδιο δράσης θα εκπονηθεί σε διαβούλευση με όλα τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη και τους κοινωνικούς εταίρους με στόχο την υποστήριξη της Εθνικής και της Τεχνικής Επιτροπής στην εκπλήρωση της αποστολής τους και την καθοδήγηση μελλοντικών προσπαθειών. Μπορεί, επίσης, να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο χαρτογράφησης για τον καθορισμό του χρονοδιαγράμματος των δραστηριοτήτων και τη συγκέντρωση των εγχειρημάτων άλλων αρχών προς μια κοινή γραμμή εργασίας στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος διά βίου μάθησης. Η Εθνική και η Τεχνική Επιτροπή, υπεύθυνες για την εφαρμογή και την παρακολούθηση της στρατηγικής, μπορούν να αναθεωρούν και να προσαρμόζουν το σχέδιο δράσης και τους δείκτες, ανάλογα με τις ανάγκες, κατά τη διάρκεια υλοποίησης της παρούσας στρατηγικής. Σημειώνεται, επίσης, ότι το σχέδιο δράσης θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τους οριζόντιους πυλώνες, τις στρατηγικές προτεραιότητες και τους ΒΔΑ, όπως παρουσιάζονται στις ενότητες 3, 4 και 5, για την αποτελεσματική ευθυγράμμιση των προσπαθειών με το όραμα της ΕΣΔΒΜ 2021-2027 για την Κύπρο.

Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Ακρωνύμια και Συντομογραφίες

CARDET	Κέντρο για την Προώθηση της Έρευνας και της Ανάπτυξης στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία
Υ.Σ.Ε.Α.	Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής
ΚΕΠΑ	Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου
ΕΠΠ	Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων
ΓΔ Ανάπτυξης	Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών
ΓΔ REFORM	Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
ΔΑΕ	Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης
ΥΕΚΨΠ	Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής
ΕΑΕΑ	Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (European Association for the Education of Adults)
ΕΡΑΛΕ	Ηλεκτρονική Πλατφόρμα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ευρώπη
ΕΠΕΠ	Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων
ΙΔΕΠ	Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης
ΑναΔ	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου
ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.	Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών
ΥΕΚΑ	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΥΠΑΝ	Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας
ΥΠΟΙΚ	Υπουργείο Οικονομικών
ΥΠΕΣ	Υπουργείο Εσωτερικών
ΣΕΠ	Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων
ΟΝΕΚ	Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας
ΡΙΑΑC	Πρόγραμμα διεθνούς αξιολόγησης των ικανοτήτων των ενηλίκων
Π.Ι.Κ.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Παράρτημα 2: Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Πολιτικές και Πρωτοβουλίες

Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Πολιτικές και Πρωτοβουλίες που λαμβάνει υπόψη η ΕΣΔΒΜ της Κύπρου 2021-2027:

[Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ](#)
[Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων](#)
[Στρατηγικό Θεματολόγιο της ΕΕ 2019-2024](#)
[Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Στρατηγική](#)

Χρηματοδότηση και οικονομικές ενισχύσεις

[Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 \(ΠΔΠ\)](#)
[Σχέδιο Ανάκαμψης για την Ευρώπη](#)
[NextGenerationEU](#)
[Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας](#)
[Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο](#)
[Το πρόγραμμα Ψηφιακή Ευρώπη](#)

Δεξιότητες

[Σύμφωνο για τις Δεξιότητες](#)
[Europass](#)
[Πανόραμα Δεξιοτήτων](#)

Απασχόληση

[Ευρωπαϊκές Υπηρεσίες Απασχόλησης \(Δίκτυο EURES\)](#)
[Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης](#)

Εκπαίδευση ενηλίκων

[Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων \(ΕΠΠ\)](#)
[Ομάδες Εργασίας του πλαισίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση \(ΕΚ\) 2020](#)
[Ηλεκτρονική Πλατφόρμα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ευρώπη \(EPALE\)](#)

Εκπαίδευση και κατάρτιση

[Erasmus+ 2021-2027](#)
 Πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» ([Horizon Europe](#))

Επιλεγμένες Ανακοινώσεις της Επιτροπής, Συμπεράσματα, Σχετικές Συστάσεις και Ψηφίσματα του Συμβουλίου και άλλα συναφή

- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία³⁵
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση (17 Ιανουαρίου 2018)³⁶
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027 - Επανεκκίνηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την ψηφιακή εποχή (30 Σεπτεμβρίου 2020)³⁷
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των Κρατών Μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, για την ένταξη με σεβασμό στην πολυμορφία για την επίτευξη υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης για όλους (25 Φεβρουαρίου 2017)³⁸
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020»)³⁹
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση της κρίσης της νόσου COVID-19 στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (26 Ιουνίου 2020)⁴⁰
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ψηφιακή εκπαίδευση στις κοινωνίες γνώσης της Ευρώπης (1 Δεκεμβρίου 2020)⁴¹
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τους ευρωπαίους εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές για το μέλλον (9 Ιουνίου 2020)⁴²
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα την προσέγγιση του οράματος για έναν Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης (7 Ιουνίου 2018)⁴³
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την προώθηση της σχολικής επιτυχίας (15 Δεκεμβρίου 2015)⁴⁴
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των σχολείων και την άριστη διδασκαλία (8 Δεκεμβρίου 2017)⁴⁵
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου ως προς τον βασικό ρόλο των πολιτικών για τη διά βίου μάθηση στην ενδυνάμωση των κοινωνιών για τη διαχείριση της τεχνολογικής και της πράσινης μετάβασης προς

35 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

36 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A22%3AFIN>

37 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0624>

38 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XG0225\(02\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XG0225(02)&from=EL)

39 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A52009XG0528%2801%29>

40 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020XG0626%2801%29>

41 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020XG1201%2802%29>

42 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=uriserv:OJ.C_.2020.193.01.0011.01.ENG

43 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52018XG0607\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52018XG0607(01))

44 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A52015XG1215%2803%29>

45 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017XG1208%2801%29>

- όφελος της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης (18 Νοεμβρίου 2019)⁴⁶
- Σύσταση του Συμβουλίου της 30ης Οκτωβρίου 2020 για «μια γέφυρα προς την απασχόληση» - ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ης Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία⁴⁷
- Σύσταση του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2018 σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας⁴⁸
- Σύσταση του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2016 όσον αφορά τις Διαδρομές Αναβάθμισης των Δεξιοτήτων: Νέες ευκαιρίες για ενηλίκους⁴⁹
- Σύσταση του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2012 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης⁵⁰
- Σύσταση του Συμβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2017 για την παρακολούθηση των αποφοίτων⁵¹
- Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2017 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων για τη διά βίου μάθηση και με την κατάργηση της σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση⁵²
- Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης⁵³
- Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας⁵⁴
- Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2019 σχετικά με Συστήματα Προσχολικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας Υψηλής Ποιότητας⁵⁵
- Σύσταση του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2020 σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα⁵⁶
- Ψήφισμα του Συμβουλίου για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου: εξασφάλιση εμπειρισταωμένων συζητήσεων για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις (27 Φεβρουαρίου 2020)⁵⁷
- Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με την περαιτέρω ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης για τη στήριξη των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με προσανατολισμό στο μέλλον (18 Νοεμβρίου 2019)⁵⁸

46 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52019XG1118%2801%29>

47 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1104\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1104(01)&from=EN)

48 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0502%2801%29>

49 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOC_2016_484_R_0001

50 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32012H1222%2801%29>

51 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017H1209%2801%29>

52 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017H0615%2801%29>

53 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_2018.189.01.0001.01.ENG&toc=OJ.C:2018:189:TOC

54 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0607%2801%29>

55 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_2019.189.01.0004.01.ENG

56 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020H1202%2801%29>

57 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020G0227%2801%29>

58 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019G1118%2801%29>

- Απόφαση (ΕΕ) 2018/646 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Απριλίου 2018 για ένα κοινό πλαίσιο για την παροχή καλύτερων υπηρεσιών για τις δεξιότητες και τα επαγγελματικά προσόντα (Eurorpass) και για την κατάργηση της απόφασης αριθ. 2241/2004/ΕΚ⁵⁹
- Διακήρυξη της Μπολόνια (19 Ιουνίου 1999)⁶⁰
- Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020) - Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (15 Δεκεμβρίου 2015)⁶¹
- Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 για τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση⁶²
- Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET)⁶³

Επιλεγμένα σχετικά έγγραφα για την Κύπρο

[Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2020 Κύπρος](#)

[Πρόβλεψη δεξιοτήτων στην Κύπρο \(CEDEFOR\)](#)

[Ευρωπαϊκός κατάλογος για την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης 2018 - Κύπρος \(CEDEFOP\)](#)

ΑναΔ

[Στρατηγικό σχέδιο 2022-2024](#)

[Ετήσια Έκθεση](#)

[Τάσεις και Προβλέψεις των Αναγκών Απασχόλησης και Κατάρτισης](#)

[Αξιολόγηση και αποτίμηση των προγραμμάτων της ΑναΔ](#)

[Ανάλυση Συστημάτων και Υποδομών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης](#)

[Εξειδικευμένες μελέτες για το ανθρώπινο δυναμικό](#)

[Προβλέψεις Αναγκών Απασχόλησης](#)

59 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32018D0646>

60 https://www.eurashe.eu/library/bologna_1999_bologna-declaration-pdf/

61 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52015XG1215\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52015XG1215(02))

62 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009H0708%2801%29>

63 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009H0708%2802%29>

Παράρτημα 3: Οργανώσεις που Συμμετείχαν στις Διαβουλεύσεις

	Οργάνωση	Είδος διαβούλευσης
Υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής / Τεχνοκράτες / Δημόσιες αρχές	Εθνική και Τεχνική Επιτροπή	Εσωτερική διαβούλευση/ Εργαστήριο
	Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών (ΓΔ Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών)	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο / Γραπτή ανατροφοδότηση
Άλλες υπηρεσίες του ΥΠΑΝ	Γενικός Διευθυντής	Εσωτερικές διαβουλεύσεις
	Γραφείο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Διά Βίου Μάθησης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων	Εσωτερικές διαβουλεύσεις / Συνάντηση διαβούλευσης
	Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο / Γραπτή ανατροφοδότηση
	Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης	Συνάντηση διαβούλευσης / Γραπτή ανατροφοδότηση
	Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο / Γραπτή ανατροφοδότηση
	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο
	Μονάδα Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Συνάντηση διαβούλευσης
Άλλα υπουργεία / Άλλα τμήματα υπουργείων	Τμήμα Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο / Γραπτή ανατροφοδότηση
	Κέντρο Παραγωγικότητας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Εργαστήριο
	Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, Υπουργείο Οικονομικών	Συνάντηση διαβούλευσης
	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Υπουργείο Οικονομικών	Συνάντηση διαβούλευσης/ Τηλεφωνική επικοινωνία
	Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, Υπουργείο Εσωτερικών	Εργαστήριο / Γραπτή ανατροφοδότηση
	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος	Συνάντηση διαβούλευσης / Γραπτή ανατροφοδότηση
	Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής	Συνάντηση διαβούλευσης / Γραπτή ανατροφοδότηση

Ημιανεξάρτητες οργανώσεις	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑνΑΔ)	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο / Γραπτή ανατροφοδότηση
	Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης	Συνάντηση διαβούλευσης / Τηλεφωνική επικοινωνία / Εργαστήριο / Γραπτή ανατροφοδότηση
	Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο / Γραπτή ανατροφοδότηση
Πανεπιστήμια	Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΑΠΚΥ)	Συνάντηση διαβούλευσης
	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)	Συνάντηση διαβούλευσης
	Πανεπιστήμιο Λευκωσίας (UNIC)	Συνάντηση διαβούλευσης
	Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΕΥΚ)	Συνάντηση διαβούλευσης
Κοινωνικοί εταίροι	ΠΟΕΔ, Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Εκπαιδευτικών	Συνάντηση διαβούλευσης / Γραπτή ανατροφοδότηση
	ΟΕΛΜΕΚ, Οργάνωση Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου	Συνάντηση διαβούλευσης / Γραπτή ανατροφοδότηση
	ΟΛΤΕΚ, Οργάνωση Λειτουργών Τεχνικής Εκπαίδευσης Κύπρου	Συνάντηση διαβούλευσης / Γραπτή ανατροφοδότηση
	ΠΕΟ, Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία	Συνάντηση διαβούλευσης
	Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων Κύπρου (ΟΕΒ)	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο
	Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΚΕΒΕ)	Συνάντηση διαβούλευσης
	Κέντρο για την Προώθηση της Έρευνας και της Ανάπτυξης στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία (CARDET)	Συνάντηση διαβούλευσης / Εργαστήριο
Ευρωπαίοι εταίροι	Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (ΕΑΕΑ)	Εσωτερικές διαβουλεύσεις / Εργαστήριο
	Κέντρο υποστήριξης ΜΚΟ	Εργαστήριο
	Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης (ΓΔ EMPL)	Εργαστήριο
	Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ REFORM)	Εσωτερικές διαβουλεύσεις / Εργαστήριο

Παράρτημα 4: Βασικοί Δείκτες και Στόχοι της ΕΕ⁶⁴

Δείκτης	Κύπρος 2020	Κύπρος-Στόχος 2027	Στόχοι της ΕΕ (2030) ^{65 66}	Πηγή δεδομένων
Ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες (2018)				Π.Ι.Κ
Ανάγνωση	43.7%	20%	< 15%	Π.Ι.Κ
Μαθηματικά	36.9%	20%	< 15%	Π.Ι.Κ
Θετικές Επιστήμες	39.0%	20%	< 15%	Π.Ι.Κ
Ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (18-24 ετών)	11.5%	Λιγότερο από 9%	< 9%	Π.Ι.Κ
Ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25 έως 34 ετών που έχει ολοκληρώσει κύκλο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	57.8%	65%	τουλάχιστον 45% (25-34)	Παρακολούθηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης
Νέοι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ποσοστά ΕΑΕΚ) [15-34]	15.1%	<10%	< 9%	Eurostat
Ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων ανά εκπαιδευτικό επίπεδο (ηλικίας 20-34 ετών που εγκατέλειψαν την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς) [ISCED 3-8]	78.6%	85%	80% (25-64) (2025)	Παρακολούθηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης
Ποσοστό απασχόλησης (άτομα ηλικίας 20-64 ετών) ⁶⁷	74.9%	80%	78%	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
Δείκτης	2016	2027	Στόχοι της ΕΕ (2025)	Πηγή
Ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (κατά τους τελευταίους 12 μήνες)	48.1%	60% ⁶⁸	Τουλάχιστον 47%	Έρευνα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων
Ποσοστό ατόμων (ηλικίες 16-74 ετών) με βασικό ή άνω του βασικού επίπεδο γενικών ψηφιακών δεξιοτήτων	45% (2019)	70%	70%	Eurostat

64 Ο πίνακας παρουσιάζει για κάθε έναν από τους βασικούς δείκτες: την κατάσταση της Κύπρου το 2020, τον εθνικό στόχο για το 2027 και τους στόχους της ΕΕ για το 2030.

65 Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030): [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226(01)&from=EL)

66 Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1223>

67 Ο εθνικός στόχος για το ποσοστό απασχόλησης αφορά την ηλικιακή ομάδα 20-64 έτος ώστε να συμβαδίζει με τον ευρωπαϊκό στόχο (78% μέχρι το 2030). Ωστόσο, η παρακολούθηση του στόχου θα γίνεται και για την ηλικιακή ομάδα των νέων 15-29 ετών, για την οποία στοιχεία είναι διαθέσιμα

68 Με βάση την Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Απρίλιος 2022) με θέμα «Εθνικοί στόχοι για την απασχόληση, τη συμμετοχή στη διά βίου μάθηση και τη φτώχεια», η Κύπρος έχει θέσει ως εθνικό στόχο όπως «τουλάχιστον το 61% όλων των ενηλίκων συμμετέχουν σε κατάρτιση» μέχρι το 2030 (adult participation in learning in the past 12 months) (Αρ. Απόφ.: 93.002, Ημερ.4/5/2022).